ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1000 рублёў

20 верасня 1996 г. пятніца, № 231 (23034)

РОЗГАЛАС

ГРОШЫ

НА ВАЛЮТНЫМ РЫНКУ БЕЗ ПЕРАМЕН: СКВ ТЛУСЦЕЕ, РУБЕЛЬ ХУДЗЕЕ

Наўрад ці шмат знойдзецца людзей, для якіх апошнія падзеі на валютным рынку рэспублікі з'явіліся нечаканасцю.

Рашучы рывок долара да 20-тысячнай адзнакі на неўраўнаным міжбанкаўскім рынку суправаджаўся не менш настойлівым прасоўваннем наяўнага долара да верхняй дазволенай Нацбанкам мяжы ў 18.600 рублёў за долар, што, аднак, не зняло пытання дэфіцыту валюты ў абменных пунктах. Крок галоўнага банка насустрач камерцыйным банкам (магчыма ці ўвазе адмена дыльгавай прэміі і збору і ўвядзенне павышанага каэфіцыента) хоць і пашырыў рамкі «вагання» СКВ, аднак не змог паўплываць на канкурэнцыю з «чорным рынкам». Максімальны курс купілі долара, які ўчора трымаўся ў абменніках на ліфбе 18.570 тысяч за долар, з лішкам перакрываў валютчыкі, што прапанавалі на 30 тысячаў больш. Што датычыцца кліентуры банкаў, якая задае набыць валюту, то недахопу ў такой не назіралася. Праўда, задаволіць «апетыты» усіх жадаючых яны не ў стане: наяўных відавочна не хапае. Паводле нашых звестак, «набегі» на абменныя пункты правераюцца з Нацыянальнага банка нічога, акрамя адсутнасці СКВ, там не вырашылі. Нязначная мяра, з якой працуюць некаторыя банкі, спрабуючы прыцягнуць прадаўцоў валюты, вялікага плёну таксама не дае.

Між тым, курс долара, напрыклад, пры разліку за тавары на тым жа рынку «Дынама» завіс пакуль на ліфбе 19 тысяч рублёў за адзін долар. Падзенне беларускага рубля, такім чынам, аўтаматычна цягне за сабой рост коштаў імпартных тавараў. Зрухаў у іншы бок чакаць не прыходзіцца: грабежніцкі курс валюты, якім ён паддаецца [illegible] ... «штаны» беларускім рублю, — іх сёння, мяркуючы па ўсім, не будзе.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

УКАЗ
Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь
№ 370

Аб прысуджэнні Ганаровага дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь мемарыяльнаму комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой»

За асаблівыя дасягненні ў сацыяльна-культурным развіцці, патрыятычным выхаванні моладзі і ў сувязі з 25-годдзем юбілеем прысудзіць мемарыяльнаму комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой» Ганаровы дзяржаўны сцяг Рэспублікі Беларусь.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.
19 верасня 1996 г. г. Мінск.

УКАЗ
Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь
№ 371

Аб узнагароджанні Ю. М. Лужкова медалём Францыска Скарыны

За значны ўклад ва ўмацаванне дружалюбных адносінаў паміж Рэспублікай Беларусь і Расійскай Федэрацыяй узнагародзіць мэра г. Масквы Лужкова Юрыя Міхайлавіча медалём Францыска Скарыны.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.
19 верасня 1996 г. г. Мінск.

ПАМОЧНІК ПРЭЗІДЭНТА СЯРГЕЙ ПОСАХАЎ СПАДЗЯЕЦЦА НА ТАЛЕРАНТНАСЦЬ НАРОДА

Прадметам чарговай сустрэчы ў грамадскім прэс-цэнтры Дома друку стала абмеркаванне маючага адбыцца рэферэндуму. На пытанні журналістаў і членаў дыпламатычнага персанала пасольстваў, консульскіх службовых асоб адказвалі памочнік Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Сяргей Посахаў і намеснік начальніка Упраўлення прававога забеспячэння Адміністрацыі Прэзідэнта Аляксандр Пласкавіцкі.

Падзеі, што адбываюцца сёння ў палітычным жыцці краіны, часам набываюць самыя неспадзяваныя параўнанні. Таму, акрамя пытанняў выключна працэдурных — і ў дачыненні да тэкстаў праектаў Канстытуцыі, да даты правядзення рэферэндуму, нават да магчымага ў будучым сената — журналістаў (а адпаведна, і нашых чытачоў, увесь народ) цікавяць рэчы як быццам болей трывіяльныя. На справе ж — наадварот, болей грунтоўныя і важкія. У што выльецца супрацьстаянне парламента і Прэзідэнта? Ці падобны наш, мінскі, сёлетні 1996 год на маскоўскую восень 1993 года? Ці не з'явяцца на галоўным праспекце беларускай сталіцы танкі? Сяргей Посахаў у сваіх адказах выказаў перакананне, што беларускі народ у гэтай сітуацыі праявіць найвышэйшую талерантнасць. Пра танкі ж не можа быць і размовы. Ідзе цывілізаваны, дэмакратычны канфлікт дзвюх галін улады.

Відавочна, што ў многіх пытаннях удзельнікаў сустрэчы гучалі пэўныя сумненні з тае ці іншай нагоды. Сяргей Посахаў, яго суразмоўца не аднойчы падкрэслівалі як быццам у адказ на іх, што Прэзідэнт, разлічваючы выключна на перамогу на рэферэндуме (дата якога, дарэчы, можа быць яшчэ ўдакладнена. Важную ролю тут адыграюць рашэнні Усебеларускага народнага сходу), усё ж гатовы ісці на пэўныя кампрамісы.

А калі раптам Прэзідэнт атрымае паражэнне на рэферэндуме? Такое пытанне таксама прагучала на сустрэчы. Што ж тады? Тады будуць улічаны заўвагі народа, зроблены папраўкі ў будучай дзейнасці, у наступным курсе палітыкі Прэзідэнта.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

І ЗНОЎ ПРА БАНК «ДУКАТ»

У Вышэйшым гаспадарчым судзе Рэспублікі Беларусь узноўлена вытворчасць па справе аб банкруцтве акцыянернага камерцыйнага банка «Дукат»

Раней вынесенай пастановай судовы разбор спынены ў сувязі з рашэннем праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь ліквідаваць АКБ «Дукат» у прымусовым парадку без судовага разгляду. У цяперашні час гэта пастанова адменена ў парадку нагляду і справу даручана разгледзець калегіяльнаму саставу суддзяў. Першае судовае пасяджэнне пасля ўзнаўлення слухання справы адбудзецца 3 кастрычніка 1996 года ў памяшканні Вышэйшага гаспадарчага суда.

БУДАЎНІКІ ТРАЛЕЙБУСАЎ ВЫХОДЗЯЦЬ НА СУБОТНІК

Працоўныя ВА «Белкамунмаш» выйшлі з ініцыятывай правядзення 28 верасня суботніка ў падтрымку рэферэндуму.

Чакаецца, што ў гэты дзень будзе зароблена 70 мільёнаў рублёў. 50 мільёнаў плануецца пералічыць на спецыяльны рахунак па падтрымцы рэферэндуму. Астатнія сродкі будуць накіраваны ў фонд сацыяльнай дапамогі прадпрыемства.

Жанна КАТЛЯРОВА.

АДКАЗНЫ ВЫПАД БУДЗЕ Ў СУДЗЕ

26 верасня ў судзе Фрунзенскага раёна г. Мінска будзе слухацца адна з самых «гучных» спраў.

Вясной гэтага года пяцёра невядомых паспрабавалі абрабаваць кватэру неаднаразовай алімпійскай чэмпіёнкі па фехтаванню Таццяны Самусенка. Нечакана застаўшы дома гаспадароў, злачынцы збілі і звязалі мужа Таццяны Дзмітрыеўны, а апошняй не заставалася нічога іншага, як скочыць з балкона.

Дарэчы, двух нападаўшых міліцыі пакуль так і не ўдалося злавіць.

Алесь СІВЫ.

СТАЛІЦА ПАВІННА ВЫГЛЯДАЦЬ ПА-СТАЛІЧНАМУ

На капітальны рамонт вуліц Мінска ў бягучым годзе зрасходавана 72 мільярды рублёў, паведаміў намеснік старшыні Мінгарвыканкома Пётр Сямашка.

Яшчэ 6 мільярдаў плануецца зрасходаваць за верасень-кастрычнік. У наступным годзе на добраўпарадкаванне вуліц сталіцы будзе выдзелена не менш як 70 мільярдаў рублёў. 20 працэнтаў гэтай сумы прызначаецца для рамонту вуліц у прыватным сектары.

Як адзначыў спадар Сямашка, рамонт вуліц Мінска ажыццяўляецца па сучасных еўрапейскіх тэхналогіях. У прыватнасці, асфальтавае пакрыццё дарог апрацоўваецца такім чынам, што дазваляе прадоўжыць час іх эксплуатацыі да 12 гадоў. Сёння тэрмін службы айчынных дарог — 4 гады.

Жанна КАТЛЯРОВА.

ФОТАСЛОВА

Яўген ПЯСЕЦКІ

Даруе ён усё —
І жоўтае чазенне,
І тлум дажджу,
І скон свайго жыцця
За тое дзіўнае,
чаканае імгненне,
Калі з палону кроны
— на ўзлёт!
У першы і апошні
свой палёт,
Няхай нядоўгі,
за якім — падзенне!..
Даруе ўсё і ўсім
асенні ліст.

ПАРЛАМЕНТАРЫІ ЗАСЯРОДЖАНЫ НА САМЫХ АКТУАЛЬНЫХ ПЫТАННЯХ СЁННЯШНЯГА ДНЯ

Быццам жадаючы нагнаць час, што быў упушчаны за два дні бурных палітычных дэбатаў, дэпутаты вырашылі на пасяджэнні 19 верасня разгледзець адзінаццаць чарговых пытанняў. Сярод іх — праекты законаў першараднай важнасці: аб бюджэце на будучы год і аб адкліканні дэпутатаў усіх узроўняў. Было таксама вырашана прадоўжыць абмеркаванне двух альтэрнатыўных тэкстаў звароту парламента да Прэзідэнта і дэпутатаў Вярхоўнага Савета, якія ініцыіравалі разгляд на рэспубліканскім рэферэндуме змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Беларусі.

Першым на парадку дня аказаўся праект закона «Аб ахове і выкарыстанні жывёльнага свету Беларусі», які парламентарыі разглядалі ўжо ў другім чытанні. Паартыкульнае абмеркаванне дакумента прайшло арганізавана і дакладна. Дэбаты разгарэліся толькі наконт артыкула 14-га, які агаворвае фінансаванне экалагічных праграм з пазабюджэтных сродкаў. Дэпутат Валерый Шчукін унёс папраўку, якая поўнасцю выключае такое фінансаванне. Сваю прапанову ён абгрунтаваў адсутнасцю належнага кантролю за разбазарваннем сродкаў, не закладзеных у бюджэт. Папраўка была прынята. Крыху пазней галасаванне паказала, што праект закона таксама прыняты ў цэлым. Ён уступіць у сілу са студзеня 1997 года.

Затым старшыня пастаяннай Камісіі парламента па эканамічнай палітыцы і рэформах Васіль Шлындзікаў прадставіў калегам праект закона «Аб спрошчанай сістэме падаткаабкладання, уліку і справаздачнасці для суб'ектаў малога прадпрымальніцтва». Аднак да яго абмеркавання ў першым чытанні справа не дайшла. Дэпутаты ўзялі пад увагу тую акалічнасць, што Міністэрства фінансаў рэспублікі рэкамендуе разгледзець гэты законапраект у пакеце з іншымі, якія адносяцца да будучага Падатковага кодэкса.

Перш чым дэпутаты пайшлі на перапынак паміж пасяджэннямі, па прапанове кіраўніка фракцыі камуністаў Сяргея Калякіна ўвага Авальнай залы зноў была прыкавана да праблемы стварэння пагаджальнай канстытуцыйнай камісіі, якая б на парытэтных асновах выпрацавала агульныя змяненні і дапаўненні ў Асноўны закон дзяржавы.

Як стала вядома дэпутатам, па даручэнню сесіі Вярхоўнага Савета кіраўнікі фракцый аграрыяў, камуністаў, «Грамадзянскае дзеянне» і «Саюз працы» ў прысутнасці старшынь камісій парламента — па заканадаўству Рыгора Пракаповіча і па дзяржаўнаму будаўніцтву і мясцоваму самакіраванню Уладзіміра Савічава, а таксама старшыні Федэрацыі прафсаюзаў Уладзіміра Ганчарыка раніцай 19 верасня сабраліся для выпрацоўкі тэксту звароту да ініцыятараў плебісцыту. З іх варыянтам дакумента не згадзілася фракцыя «Згода», якая выпрацавала ўласны тэкст. Аднак дэпутаты вырашылі, што зварот павінен быць адзін, і разгарнулі дыскусію па абмеркаванню абодвух варыянтаў.

Ларыса КЛЮЧНІКАВА,
Валянціна МЕНШЫКАВА,
БЕЛТА.

Генадзь ЗЮГАНАЎ:
«З ПРЭЗІДЭНТАМ БЕЛАРУСІ АДБЫЛАСЯ ГРУНТОЎНАЯ, ШЧЫРАЯ РАЗМОВА»

Праблемы паглыблення беларуска-расійскага супрацоўніцтва сталі адной з асноўных тэм гутаркі Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі і лідэра фракцыі камуністаў Дзяржджумы Расіі Генадзя Зюганава, якая адбылася 19 верасня.

Інфармуючы кіраўніка беларускай дзяржавы аб сітуацыі, якая склалася ў яго краіне, Генадзь Зюганаў падкрэсліў, што цяпер паміж Дзяржджумай і ўрадам устанавіліся нармальныя рабочыя адносіны. Што ж датычыць дзейнасці фракцыі камуністаў, то дэпутаты лічаць сваёй асноўнай задачай не дапусціць канфрантацыі ў грамадстве, а ўсе праблемы і супярэчнасці маюць намер вырашаць дэмакратычным шляхам. Расійскі палітык спыніўся і на эканамічных праблемах, якія звязаны з цяжкасцямі ў энергетыцы, ростам беспрацоўя і злачыннасці.

У ходзе гутаркі госць асаблівую ўвагу ўдзяліў неабходнасці ўмацавання беларуска-расійскага супольніцтва. Ён падкрэсліў, што Беларусь была і застаецца важнейшым партнёрам Расійскай Федэрацыі. Паводле слоў Генадзя Зюганава, народ Беларусі вызначаецца сумленнасцю, працавітасцю, мірным характарам і высокай адукаванасцю. Лідэр фракцыі камуністаў высока ацаніў дзеянні беларускага Прэзідэнта, накіраваныя на ўмацаванне інтэграцыйных працэсаў паміж дзвюма краінамі.

Прэзідэнт Беларусі расказаў госцю аб палітычнай і эканамічнай сітуацыі ў рэспубліцы, што ўзнікла напярэдадні рэферэндуму, які адбудзецца 7 лістапада. Гаворачы аб пытаннях, вынесеных на плебісцыт, Аляксандр Лукашэнка растлумачыў сваю пазіцыю па кожнаму з іх. У прыватнасці, было падкрэслена, што новы праект Канстытуцыі больш дакладна размяжоўвае функцыі трох галін улады. Канчатковы варыянт Асноўнага закона будзе прадстаўлены на абмеркаванне Усебеларускага народнага сходу, які пройдзе 19 кастрычніка. Цяпер распараджэннем кіраўніка дзяржавы створана канстытуцыйная камісія, якая займаецца абагульненнем прапаноў і заўваг, што паступаюць ад грамадзян, калектываў і арганізацый у ходзе абмеркавання праекта Асноўнага закона. Паводле слоў Аляксандра Лукашэнкі, рэферэндум неабходны не толькі для таго, каб згуртаваць беларускі народ, але і для ўмацавання беларуска-расійскага супольніцтва. Ён адзначыў, што мае намер і ў далейшым рабіць усё неабходнае для больш поўнага плённага супрацоўніцтва ў рамках гэтага саюза. Аляксандр Лукашэнка расказаў таксама аб дзеяннях вышэйшай выканаўчай улады, накіраваных на падрыхтоўку рэспублікі да зімы, забеспячэнне людзей цяплом, прадуктамі харчавання, а прадпрыемстваў — электраэнергіяй і палівам, аб завяршэнні ўборкі, якая як ніколі прайшла ў Беларусі на высокім узроўні. Асаблівую ўвагу Прэзідэнт удзяліў мерам дзяржавы па сацыяльнай абароне насельніцтва краіны.

І хоць Прэзідэнт Беларусі сустрэўся з Генадзем Зюганавым упершыню, гутарка прайшла ў сяброўскай, адкрытай абстаноўцы і, на думку бакоў, прынесла станоўчы вынік.

Каменціруючы па просьбе карэспандэнта БЕЛТА сваё ўражанне ад трохгадзіннага дыялогу з беларускім Прэзідэнтам, Генадзь Зюганаў падкрэсліў, што «адбылася грунтоўная, шчырая, глыбокая па ўсіх праблемах гутарка». Даведаўшыся, напрыклад, аб паказчыках, дасягнутых беларускімі земляробамі ў гэтым годзе, расійскі палітык адзначыў, што заўсёды зайздросціў Беларусі, якая мае высакакласных спецыялістаў, і пераканаўся, што лепшыя традыцыі тут захоўваюцца і цяпер. У той жа час у рэспубліцы, паводле яго слоў, ёсць нямала праблем, што датычаць устанаўлення нармальных узаемаадносінаў паміж усімі галінамі ўлады, пераадолення цяжкасцей росту. Яны і былі абмеркаваны ім у ходзе перамоў з беларускім кіраўніцтвам і палітыкамі.

У сустрэчы прынялі ўдзел пасол Расійскай Федэрацыі ў Беларусі Ігар Сапрыкін, дэпутаты Вярхоўнага Савета Анатоль Малафееў, Уладзімір Плецюхоў, Вячаслаў Шаршуноў, а таксама старшыня Аграрнага саюза Расійскай Федэрацыі Васіль Старадубцаў.

Ларыса ЛАЗАР,
БЕЛТА.

Генадзь ЗЮГАНАЎ ПРЫЯЗДЖАЎ ПРЫМІРЫЦЬ ПАРЛАМЕНТ З ПРЭЗІДЭНТАМ

18-19 верасня ў Мінску з візітам пабывалі прадстаўнікі Дзяржджумы Расіі Генадзь Зюганаў і Васіль Старадубцаў. Г. Зюганаў, які з'яўляецца лідэрам кампартыі Расіі і буйнейшай думскай фракцыі, прыехаў у Мінск як бы са спецыяльнай міратворчай місіяй, каб паспрыяць пошуку кампрамісу ў беларускім канфлікце паміж заканадаўчай і выканаўчай уладамі ў сувязі з рэферэндумам і зменамі ў дзеючую Канстытуцыю. Папярэдне Г. Зюганаў меў кансультацыі на тэму беларускіх праблем з кіраўніцтвам Дзяржджумы і кіраўніком урада В. Чарнамырдзіным, вывучаў абодва праекты Канстытуцыі, што вынесены ў нас на рэферэндум, — карацей, добра рыхтаваўся да свайго бліц-візіту.

18 верасня Г. Зюганаў правёў перамовы са Старшынёй Вярхоўнага Савета С.Шарэцкім, кіраўніком і членамі Канстытуцыйнага суда, прэм'ер-міністрам М. Чыгіром. 19 верасня адбылася яго сустрэча з Прэзідэнтам А. Лукашэнкам. Такім чынам, прымалі Генадзя Зюганава на вышэйшым узроўні, амаль як прэзідэнта, хоць яму і не ўдалося стаць сёлета кіраўніком Расіі. Звязана гэта з тым, што абодва бакі беларускага ўнутранага канфлікту вельмі цэняць маральную падтрымку з боку вядомых расійскіх палітыкаў. Нядаўна ў нас пабывалі А.Лебедзь і К.Затулін, якія таксама прымаліся на вышэйшым узроўні, хоць, напрыклад, Канстанцін Затулін сёння не мае сур'ёзнай палітычнай вагі ў самой Расіі. Тым не менш, для А.Лукашэнкі было важна атрымаць ад іх падтрымку перад назначаным рэферэндумам. Як вядома, і Лебедзь і Затулін падтрымалі нашага прэзідэнта.

А вось парламентарыі, і перш за ўсё фракцыі аграрыяў і камуністаў, разлічвалі атрымаць маральную падтрымку іншых вядомых расійскіх палітыкаў, каб неяк схіліць сітуацыю на сваю карысць. Калі меркаваць па сустрэчы Генадзя Зюганава і Васіля Старадубцава з дэпутатамі, якая праходзіла адкрыта, гэта ім у пэўнай ступені ўдалося. Г. Зюганаў маральна быў на баку беларускага парламента.

— Падобны крызіс у Расіі ў верасні-кастрычніку 1993 года закончыўся вельмі сумна, і мы б вельмі не хацелі, каб гэта паўтарылася ў вас, — заявіў Генадзь Андрэевіч на сустрэчы з дэпутатамі ВС. — З другога боку, мы не збіраемся ўмешвацца ні ў чые ўнутраныя справы. Мы як людзі добрай волі выкарыстоўваем свой аўтарытэт, веды і вопыт для таго, каб разам знайсці неабходныя рашэнні. Тым больш, што РФ і Беларусь склалі сваю супольнасць, прынялі на сябе абавязкі ўзаемна падтрымліваць развіццё нашых сувязей.

Падчас размовы з Г. Зюганавым і В. Старадубцавым у дэпутатаў былі розныя пытанні, але гутарка вялася ў асноўным вакол унутрыбеларускіх праблем і ацэнкі іх расійскім бокам.

Г. Зюганаў падкрэсліў неабходнасць моцнай кантрольнай функцыі ў парламенцкай улады, якая сачыла б за расходаваннем фінансаў. «Любая выканаўчая ўлада рана ці позна абрасце ракушкамі і загубіць справу, — падкрэсліў ён. — Мы за падзел уладаў, але супраць проціпастаўлення парламента ўраду і прэзідэнту».

Г. Зюганаў выказаўся вельмі негатыўна аб Канстытуцыі РФ, якая прымалася на рэферэндуме ў 1993 годзе, калі 9 з 10 грамадзян не былі знаёмы з праектам, за які галасавалі. Зараз многія праблемы ў Расіі — з-за дысбалансаў у такой Канстытуцыі, паводле якой у Ельцына паўнамоцтваў болей, чым у Клінтана і Шырака разам узятых, зазначыў ён. Разам з тым шмат палажэнняў Канстытуцыі РФ, на думку Зюганава, перакачавала ў канстытуцыйны праект А. Лукашэнкі. Акрамя таго, Зюганаў выказаўся, што прыняцце Канстытуцыі на рэферэндуме можа прынесці Беларусі шмат праблем, як і Расіі. Прамую ацэнку прэзідэнцкаму праекту Канстытуцыі Беларусі, вынесенаму на рэферэндум, Г. Зюганаў не даваў, аднак ускосна, як бачым, ён выказаўся вельмі канкрэтна і зразумела. Зюганаў сам з'яўляецца праціўнікам моцнай прэзідэнцкай улады ў Расіі, таму такія выказванні былі для яго натуральнымі.

«Уся ўлада ў адных руках — гэта не моцная ўлада. Моцная ўлада тая, якая здольна вялікі груз перакласці на плечы ўсіх удзельнікаў тэхналагічнага працэсу: вытворчасці, заканадаўства, юрыспрудэнцыі і г.д.», — выказаў сваё меркаванне Г. Зюганаў адносна праблемы дыктатуры, якая закранута была ў звароце С. Шарэцкага да народа Беларусі. Зюганаў не верыць у магчымасць фашызму на беларускай зямлі, аднак, зноў жа, ён адмовіўся прама каменціраваць зварот С.Шарэцкага.

— Любое процістаянне галін улады з'яўляецца згубным для любой краіны, народа, улады. таму з маёй пазіцыі я максімальна буду садзейнічаць таму, каб яно было спынена, — заявіў Г. Зюганаў беларускім дэпутатам.

Сустрэча Г.Зюганава з А.Лукашэнкам, якая крыху зацягнулася па часе, у пэўным сэнсе зрушыла акцэнты ў выказваннях лідэра расійскіх камуністаў. Пра ўнутрыбеларускія праблемы ён стараўся ўжо не згадваць, зазначыўшы на прэс-канферэнцыі, што падчас яго візіту рабіліся кансультацыі па сацыяльна-эканамічных праблемах расійска-беларускай інтэграцыі. Журналісты так і не змаглі дапытацца, якая ж была рэакцыя А.Лукашэнкі на міратворчыя намаганні Зюганава. Генадзь Андрэевіч не пераацэньваў вынікаў свайго візіту ў гэтым плане, зазначыўшы толькі, што ён выказаў сваю занепакоенасць беларускаму Прэзідэнту магчымым расколам беларускага грамадства на рэферэндуме. На завяршэнне Г.Зюганаў зазначыў журналістам, што ён спадзяецца на мірную і законную развязку процістаяння дзвюх галін беларускай улады. Такім чынам міратворчую ініцыятыву Генадзя Зюганава хутчэй за ўсё нельга лічыць паспяховай. Аднак вынік ад яго паездкі ёсць. Ён у тым, што Г.Зюганаў ускосна падтрымаў бок Вярхоўны Савет у спрэчцы з прэзідэнтам, чым аднавіў пэўны баланс.

Іншая справа і іншая праблема, што абедзве галіны ўлады ў Беларусі зацікаўлены ў нейкай падтрымцы з расійскага боку розных палітыкаў і як бы заклікаюць іх да ўмяшання ў нашы ўнутраныя справы, паступаючыся суверэнітэтам нават ва ўнутраным процістаянні. Зрэшты, гэта можа і лепш, чым зацятае процістаянне без агляду. Аднак відавочна, што такая палітыка не гаворыць аб высокім узроўні нашай эліты, якая не можа знайсці кампраміснае рашэнне без падказкі звонку.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ЯШЧЭ РАЗ ПРА МАГІЛЁЎСКІ ВЫБУХ

Вярнуцца да выпадку выбуху пры разміраванні авіяцыйнай бомбы каля вёскі Буйнічы Магілёўскага раёна вымусіла тая супярэчлівая і не зусім дакладная інфармацыя, што да гэтага часу з'яўляецца на старонках некаторых беларускіх газет. Спецыяльна для «Звязды» падрабязнасці таго здарэння паведаміў маёр Генадзь Пазняк, начальнік інжынерна-тэхнічнага забеспячэння мабільнай механізаванай брыгады ўнутраных войскаў МУС Беларусі, які 28 жніўня ўзначальваў групу разміравання.

Паступіў выклік з Магілёўскага райваенкамата, паколькі ў рацэ Днепр каля вёскі Буйнічы была знойдзена авіябомба вагой каля 250 кг. У гэты момант камандзір піратэхнічнага ўзвода старшы лейтэнант Уладзімір Барысюк з 5 салдатамі знаходзіўся на ліквідацыі боепрыпасу «ФАБ-500» пад Калінкавічамі. Таму другую групу ўзначаліў Пазняк: разам з ім на двух грузавіках выехалі два маладыя радавыя.

Ужо на месцы афіцэр даведаўся, што бомбу на глыбіні 2 метраў знайшоў аматар падводнай лоўлі рыбы. Сапёры паведамілі аб сваім прыбыцці начальнікам абл- і райваенкамата, але, што непрыемна, ніхто з іх так і не знайшоў часу падысці да сектара разміравання, чым былі парушаны адпаведныя загады і інструкцыі.

Трэба ацаніць кемлівасць і дакладнасць маёра Пазняка, які сам выконваў усе самыя складаныя дзеянні: ныраў пад ваду, чапляў трос да бомбы, сядзеў за рулём машыны, якая цягнула небяспечны груз на мелкаводдзе.

Падняць бомбу на бераг было немагчыма, бо ён — круты (каля 75 градусаў) і высокі (15—17 метраў). Да таго ж боепрыпас адносіўся да другой катэгорыі, што выключае магчымасць транспарціроўкі, бо ён адчувальны да механічных уздзеянняў, з ўзрывальнікамі невядомай канструкцыі. У гэтай авіябомбы, корпус якой быў у глеі, меліся тры ўзрывальнікі, адзін з якіх з самалiквідатарам, які практычна нельга дастаць. Вось чаму камандзір прыняў рашэнне ўзарваць бомбу ў вадзе.

Спачатку міліцыянеры з ачаплення, а потым адзін з сапёраў папярэдзілі мясцовае насельніцтва аб тым, што рыхтуецца выбух, і парэкамендавалі адчыніць вокны, каб не павылеталі шыбы. Пасля разлікаў стала вядома, што выбуховая хваля не пашкодзіць ускраіну Магілёва. Карацей, боепрыпас ліквідавалі, а шыбы пасыпаліся ў тых, хто не прыслухаўся да карысных парад. Ніякіх чалавечых ахвяр не было, людзі не валіліся на зямлю, як напісаў адзін з журналістаў.

Дададзім, што ўсе дзеянні баявой групы падпарадкоўваліся загаду Мінабароны Рэспублікі Беларусь № 120 ад 28.03.95 г. «Аб увядзенні ў дзеянне кіраўніцтва па ачыстцы мясцовасці ад выбухованебяспечных рэчаў». А адзінае ў нашай краіне піратэхнічнае падраздзяленне, якое спецыялізуецца па авіябомбах, толькі сёлета ўжо разміравала каля 50 боепрыпасаў без здарэнняў і ахвяр. Пяцёра чалавек з мабільнай брыгады ўзнагароджаны ганаровым знакам «За разміраванне». Не хочацца ставіць пад сумненне прафесіяналізм людзей, кожны з якіх сотні разоў глядзеў у твар смерці.

Сяргей ХРЫПАЧ,
прэс-цэнтр МУС.

Пастанова
Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб рэалізацыі пункта 5 Пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб правядзенні рэспубліканскага рэферэндуму ў Рэспубліцы Беларусь і мерах па яго забеспячэнню»

У мэтах рэалізацыі пункта 5 Пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад 6 верасня 1996 года «Аб правядзенні рэспубліканскага рэферэндуму ў Рэспубліцы Беларусь і мерах па яго забеспячэнню» Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Раённым і гарадскім (гарадоў абласнога падпарадкавання) Саветам дэпутатаў у раёнах і гарадах, дзе раённыя і гарадскія Саветы дэпутатаў выбраны ў поўным складзе і тэрмін паўнамоцтваў участковых выбарчых камісій закончыўся, утварыць да 24 кастрычніка 1996 года ўчастковыя камісіі па рэферэндуму.

2. У абласцях, горадзе Мінску, раёнах і гарадах, дзе Саветы дэпутатаў у поўным складзе не выбраны і адпаведныя тэрытарыяльныя выбарчыя камісіі прызначылі дадатковыя паўторныя выбары дэпутатаў на 24 лістапада 1996 года, паўнамоцтвы абласных, Мінскай гарадской, раённых, гарадскіх і ўчастковых камісій па рэферэндуму ажыццяўляюць адпаведныя абласныя, Мінская гарадская, раённыя, гарадскія і ўчастковыя камісіі па выбарах дэпутатаў.

3. У гарадах з раённым дзяленнем пры немагчымасці склікання сесій раённых Саветаў дэпутатаў або правядзення іх прэзідыумаў утварэнне раённых у гарадах і ўчастковых камісій па рэферэндуму можа быць пры неабходнасці зроблена гарадскімі Саветамі дэпутатаў або іх прэзідыумамі.

4. Гэта Пастанова ўступае ў сілу з моманту прыняцця.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШАРЭЦКІ

18 верасня 1996 г., г. Мінск.
№ 589-XIII

ЦЭНТРАЛЬНАЯ ВЫБАРЧАЯ КАМІСІЯ ПРАЦУЕ ПЛЁННА

19 верасня адбылося пасяджэнне Цэнтральнай выбарчай камісіі пад кіраўніцтвам Віктара Ганчара.

Стрыжнем пасяджэння было пытанне аб правядзенні 24 лістапада рэферэндуму. Былі вырашаны ўсе найбольш істотныя моманты, звязаныя з ім: зацверджаны ўсе формы неабходных дакументаў, форма бюлетэня, у які ўнесены пытанні, ініцыіраваныя і Прэзідэнтам, і дэпутатамі Вярхоўнага Савета.

Найбольш важны момант, як адзначыў Віктар Ганчар, прыняцце парадку падліку галасоў па другому і пятаму пунктах бюлетэня (змены і дапаўненні ў Канстытуцыю): калі ў гэтых пунктах адначасова выкрэсліваецца слова «супраць», бюлетэнь прызнаецца несапраўдным. ЦВК вырашыла ўсе істотныя пытанні, звязаныя з фарміраваннем камісіі, фінансаваннем і асвятленнем рэферэндуму. Так, па пытанню фінансавання было спецыяльна прадугледжана, што дабрачынныя ўзносы юрыдычных і фізічных асоб павінны, у адпаведнасці з існуючым заканадаўствам, пералічвацца на рахунак Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенню рэферэндумаў. Наконт асвятлення рэферэндуму было пастаноўлена, што ўсе сродкі масавай інфармацыі, якія з'яўляюцца дзяржаўнымі ці часткова фінансуюцца дзяржавай, павінны забяспечыць роўныя магчымасці агітацыі па ўсіх пытаннях, што выносяцца на рэферэндум.

Як адзначыў Віктар Ганчар, у рабоце ЦВК няма сур'ёзных праблем і яна ідзе вельмі размерана і плённа. Галоўная мэта — аб'яднанне ўсіх выканаўцаў на глебе дзеючага заканадаўства — дасягнута. Віктар Ганчар паабяцаў і надалей інфармаваць сродкі масавай інфармацыі аб далейшай дзейнасці ЦВК.

Яна САВІЦКАЯ.

КІРАЎНІКІ ЎРАДАЎ БЕЛАРУСІ І ПОЛЬШЧЫ СУСТРЭНУЦЦА НА ГРАНІЦЫ

Рабочая сустрэча кіраўнікоў урадаў Рэспублікі Беларусь і Рэспублікі Польшча пройдзе 20 і 21 верасня ў прыгранічнай зоне дзвюх рэспублік. У праграме візіту прэм'ер-міністра нашай краіны Міхаіла Чыгіра ў суседнюю дзяржаву прадугледжана наведванне школы ў горадзе Клешчале Беластоцкага ваяводства, дзе вучацца дзеці беларусаў. Затым Міхаіл Чыгір разам са старшынёй Савета Міністраў Польшчы Уладзімежам Чымашэвічам агледзяць гродзенскую школу з выкладаннем польскай мовы.

У час сустрэчы кіраўнікоў урадаў суседніх краін плануецца таксама абмеркаваць шэраг эканамічных пытанняў.

БЕЛТА.

АДНЫМ СКАЗАМ

Калі ў 1990 годзе **на 1 рубель** прадукцыі мы мелі каля **70 капеек** у абарачэнні, то ў мінулым годзе і на пачатку гэтага — толькі **10 капеек.**

За шэсць апошніх гадоў у рэспубліцы **цэны выраслі** дзесьці ў 71 тысячу разоў.

Па некаторых звестках, зараз у сейфах беларускіх следчых знаходзіцца каля 40 **нераскрытых «заказных»** забойстваў.

З 1919 прадпрыемстваў рэспублікі, якія ўлічаны афіцыйнай статыстыкай, у жніўні **павялічылі выпуск прадукцыі** 1135.

За восем месяцаў **спад вытворчасці** зафіксаваны ў прамысловасці будаўнічых матэрыялаў — на 4,7 працэнта да ўзроўню адпаведнага перыяду 1995 года, у харчовай прамысловасці — на 1 працэнт і ў машынабудаванні і металаапрацоўцы — на 0,4 працэнта.

За апошнія 10 гадоў **выраб наркотыкаў** у Беларусі вырас у 22 разы.

За студзень—жнівень **тавараў, работ і паслуг** выраблена на суму 110996 мільярдаў беларускіх рублёў.

Ці ёсць зараз альтэрнатыва расійскай нафце?

Час ад часу ў перыядычным друку з'яўляюцца матэрыялы, дзе разглядаецца пытанне альтэрнатыўных паставак нафты ў нашу рэспубліку. Свой погляд на гэту праблему выказвае намеснік начальніка ўпраўлення ТЭК і хімпрома Міністэрства эканомікі Уладзімір ЗАДЗІРАН.

Практычна кожны месяц у Міністэрства эканомікі прыходзяць даручэнні Кабінета Міністраў па разгляду сумесна з зацікаўленымі міністэрствамі і іншымі дзяржаўнымі органамі кіраўніцтва прапаноў па долеваму ўдзелу Рэспублікі Беларусь у праектаванні і будаўніцтве нафтавых тэрміналаў і адпаведных транспартных артэрый у порце Бутынга Літоўскай Рэспублікі, у порце Гданьск Рэспублікі Польшча, у Адэсе, Вентспілсе і шэраг іншых даручэнняў па так званых альтэрнатыўных варыянтах.

Яшчэ ў 1994 годзе па даручэнню Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь № 07/409-16 ад 28.10.94 г. дзяржаўны канцэрн «Белнафтапрадукт» заказаў распрацоўку тэхніка-эканамічнага абгрунтавання (ТЭА) альтэрнатыўных варыянтаў паставак нафты на нафтаперагонныя заводы (НПЗ) Беларусі акцыянернаму таварыству «Інстытут транспарту нафты» (г. Кіеў).

ТЭА разгледжана 15 лістапада 1995 года на расшыраным пасяджэнні тэхніка-эканамічнага савета канцэрна з удзелам спецыялістаў апарату Кабінета Міністраў, Мінэканомікі, Мінзнешэканомсувязей, Галоўэкспертызы, Мінбудархітэктуры, кіраўнікоў вядучых прадпрыемстваў галіны, старшыні праўлення АТ «Інстытут транспарту нафты» і іншых спецыялістаў.

Былі прапанаваны наступныя варыянты пастаўкі нафты на НПЗ Беларусі: з Расіі па існуючай сістэме магістральных нафтаправодаў (чыста трубаправодны варыянт пастаўкі нафты), а таксама праз тэрыторыі сумежных краін (Украіна, Літва, Латвія, Польшча), якія маюць марскія нафтапераваланчыя комплексы (НПК) для прыёму нафты з танкераў (пры гэтым рэалізуецца камбінаваная трубаправоднамарская транспартная схема пастаўкі нафты).

Тут разглядаюцца два магчымыя напрамкі: паўднёвы — праз порты Чорнага мора (у асноўным Адэса) і паўночны — праз порты Балтыйскага мора (Вентспілс, Гданьск, Расток, Бутынга).

Пастаўшчыкамі нафты праз паўднёвы напрамак могуць быць краіны Блізкага і Сярэдняга Усходу, праз паўночны — пераважна краіны, якія вядуць здабычу нафты ў раёнах Паўночнага мора (Англія, Нарвегія). Нягледзячы на тое, што тэрытарыяльна пастаўка нафты на НПЗ Беларусі ад месцанараджэнняў Паўночнага мора бліжэй, чым з краін Усходу, аб'ёмаў нафты Паўночнага мора не хапае для забеспячэння патрэбнасцей бліжэйшых краін Заходняй Еўропы (Швецыя, Данія, Нідэрланды).

Улічваючы, што Еўропа сама імпартуе з краін Персідскага заліва каля 30 працэнтаў спажываемай нафты (200 млн. тон у год) і што даказаныя запасы нафты ў гэтых краінах пацвярджаюцца як найбольшыя ў свеце, а таксама ў сувязі з наяўнасцю стабільнага грузапатоку нафты з гэтых краін у Еўропу, быў прыняты да разліку эканамічнай мэтазгоднасці варыянт пастаўкі нафты з краін Блізкага і Сярэдняга Усходу і параўнанне яго з «расійскім». Але які ні прываблівы камбінаваны варыянт паставак блізкаўсходняй нафты праз порты Адэсы і Вентспілса, «прыэмляе» доля рэспублікі ў будаўніцтве Балта-Чарнаморскага калектара, якая складае не менш аднаго млрд. долараў ЗША. Такіх сродкаў рэспубліка пакуль не мае. Прыцягненне замежных крэдытаў і забеспячэнне валютаакупнасці праекта можа быць забяспечана толькі за кошт экспарту нафтапрадуктаў, што атрымліваюцца на нашых НПЗ, а ім у сваю чаргу спатрэбіцца капітальная рэканструкцыя з мэтай павышэння працэнта выхаду светлых нафтапрадуктаў з 50 да 80—90 працэнтаў. Для гэтых мэтаў патрэбна вялікая сума валюты. Кола, як гаворыцца, замкнулася.

Вырашэнне гэтай праблемы — ва ўзмацненні эканамічнай інтэграцыі з Расійскай Федэрацыяй. Былі падпісаны пагадненні з расійскім бокам аб стварэнні АТ «Слаўнафта» на базе АТ «Мазырскі НПЗ» і расійскім АТ «Мегіённафтагаз» з удзелам іншых прадпрыемстваў і аб стварэнні ЗАТ «Росбелнафта» і ЗАТ «ЛюБелОйл» на базе ВА «Нафтан» і расійскіх нафтавых кампаній «ЛУКойл» і «Юкос» з удзелам іншых суб'ектаў гаспадарання. Дзякуючы ўзаемавыгаднаму супрацоўніцтву Мазырскі НПЗ змог, перапрацоўваючы гарантаваныя аб'ёмы нафты, атрымаць замежныя інвестыцыі ў аб'ёме 120 мільёнаў долараў ЗША, што дало магчымасць ужо выканаць два этапы з чатырох па рэканструкцыі прадпрыемства. Пераўтварэнні на ВА «Нафтан», у тым ліку праводзімае цяпер акцыяніраванне прадпрыемства, дадуць магчымасць атрымаць не менш як 7 млн. тон нафты ў год і накіраваць крэдыт у памеры 350 млн. долараў ЗША на будаўніцтва комплексу глыбокай перапрацоўкі нафты.

Вяртаючыся да 500-старонкавай працы Кіеўскага АТ «Інстытут транспарту нафты», якое, дарэчы, не з'яўляецца закрытым матэрыялам для апанентаў, хачу сказаць, што з матэматычнай дакладнасцю даказана, што пры любой кан'юнктуры цэн на нафту на сусветным рынку расійская нафта (так званая ўральская сумесь) заўсёды будзе больш таннай для нас у выніку эканоміі толькі на транспартных расходах.

«Падкажыце, як знайсці нацыянальны музей і... сябе»

1. За што сорамна перад продкамі

Кожны раз, праходзячы каля будынка Нацыянальнага музея, адчуваю ніякаватасць і нават сорам. Мне сорамна перад тымі дзесяткамі пакаленняў, што жылі на беларускай зямлі ад часу з'яўлення тут чалавека. Што апрацоўвалі зямлю, будавалі гарады, абаранялі свой край, узводзілі храмы, друкавалі кнігі. Жылі. Спадзяваліся на працяг свайго жыцця ў будучых пакаленнях. Непакоіліся аб лёсах будучых пакаленняў.

Размяшчэнне нашага Нацыянальнага музея ў нейкай ступені сімвалізуе сённяшнія адносіны да сваёй гісторыі з боку дзяржавы ды і, паклаўшы руку на сэрца, большасці грамадства. Зрэшты, калі ставіцца да музея як да месца, дзе сабраны адыграўшыя сваю ролю рэчы (няхай нават шэдэўры), то можа і не варта прэтэндаваць на нешта іншае. Але чалавецтва, ствараючы музеі яшчэ да нашай эры, бачыла ў іх вялікае значэнне. Не выпадкова ў краінах, дзе ўсведамляецца важнасць для існавання народа гісторыка-культурнай спадчыны, музеі займаюць самыя лепшыя, прэстыжныя будынкі. Іх ведаюць не толькі грамадзяне сваёй краіны, але і замежныя. Ну, а мне аднойчы давялося стаць сведкай даволі паказальнай дыскусіі ў двары нашага дома ў тыя дні, калі ў музеі экспанавалася выстаўка дыназаўраў. Некалькі чалавек ніяк не маглі разабрацца, дзе той музей, каб звадзіць дзяцей на экзатычную выставу.

Напэўна, хто-небудзь запярэчыць: ну якая розніца, дзе месціцца музей? Галоўнае — было б што паказваць... Нягледзячы на непараўнальныя ні з чым страты музейных калекцый, як ні дзіўна, паказваць у нас яшчэ ёсць што. Беларусь была ў свой час краінай не толькі замкаў, але і краінай музеяў, краінай багацейшых кнігазбораў. Тыя музеі і кнігазборы сталі гонарам іншых краін. Здаецца, нам варта падумаць аб стварэнні музея колішніх беларускіх музеяў. Таму што вяртанне большасці калекцый — хутчэй за ўсё мара, якая не збываецца. Але наша права і абавязак — памятаць пра тыя скарбы і ганарыцца імі. Безумоўна, тое, што маем зараз, — невялікая частка таго, што мелі. Тым больш неабходна беражліва яе захоўваць.

2. Культурна-гістарычнае асяроддзе ўплывае на пачуццё патрыятызму

У якім будынку месціцца Нацыянальны музей, думаю, не проста важна, але, прымяняючы любімы ленінскі тэрмін, архіважна. Тут — гістарычныя лёсы нашых продкаў, а значыць — кожнага з нас, лёс усёй краіны. Не толькі мінулы, але і будучы. Па сутнасці, Нацыянальны музей — галоўны Храм краіны. Храм, што яднае ўсе веравызнанні і нацыянальнасці, дапамагае захоўваць маральныя і духоўныя сілы, фарміруе гістарычную самасвядомасць. Гістарычная свядомасць надае і народу, і асобнаму чалавеку пачуццё годнасці. Не толькі нацыянальнай, але і звычайнай чалавечай.

Гістарычная свядомасць, духоўная культура фарміруюцца не толькі ў навучальных установах, але і пад уплывам неістотных (магчыма, так хто-небудзь ацэніць) фактараў. Атрыманым за партай ведам, нават трывалым, неабходна падсілкоўванне, як неабходны паліў расліне. Калі ж улічыць, на якім узроўні знаходзіцца веданне гісторыі сваёй Айчыны ў большасці беларусаў, то каштоўнасць гэтых фактараў узрастае.

Не вінавачу простых людзей у няведанні гісторыі: адпаведная ідэалогія, адпаведныя падручнікі і адпаведна падрыхтаваныя выкладчыкі зрабілі сваю справу. Некалькі дзесяцігоддзяў запар гісторыя і культура выкладаліся па нотах «Кароткага курсу ВКП(б)» і пастаноў партыйных органаў. Працы выдатных беларускіх вучоных трымаліся ў спецфондах, як за кратамі ГУЛАГаў. Народ прымушалі адрачыся ад сваёй гісторыі тыя, хто разумеў, што для існавання народа, менавіта народа, а не натоўпу рабоў, задаволеных рабскім лёсам, адчуванне і мацаванне гістарычных каранёў неабходна.

Сёння, безумоўна, больш аб'ектыўнасці ў выкладанні нацыянальнай гісторыі, літаратуры. Але цяжка, вельмі цяжка паддаецца адраджэнню задзірванелая ніва. У гэтай працы мы якраз і недаацэньваем ролю культурна-гістарычнага асяроддзя. Помнікі, назвы вуліц, творы мастацтва, музеі — у рознай ступені мы сутыкаемся з імі практычна кожны дзень і не задумваемся, наколькі моцна, хаця і непрыкметна, яны ўплываюць на наш светапогляд, духоўную і элементарную бытавую культуру, нацыянальную самасвядомасць, патрыятызм.

3. Прабелы — у веданні ўласнай гісторыі

З асабістага назірання: дзякуючы розным відам мастацтва нашы грамадзяне гісторыю іншых краін ведаюць лепш, чым сваю. Як, напрыклад, пэўны перыяд амерыканскай гісторыі па захапіўшаму многіх фільму «Знесеныя ветрам», або цэлыя эпохі з гісторыі Францыі па раманах Марыса Друона. Я таксама з цікавасцю гляджу некаторыя серыялы, прысвечаныя жыццю Амерыкі, Канады, Англіі канца XIX—пачатку XX стст. і, трэба сказаць, знаходжу там шмат цікавага з гісторыі, побыту, культуры народаў гэтых краін.

Не ўпэўнена, што, чытаючы зараз гэтыя нататкі, хтосьці адразу ўспомніць некалькі аналагічных твораў на тэмы гісторыі сваёй уласнай краіны. Таму што іх практычна няма. За невялікім выключэннем.

Што ж, у нас не было гістарычных падзей, асоб, культуры?

Ды не, не горшыя мы за іншыя народы. Еўропа і ўвогуле чалавецтва могуць ганарыцца тымі набыткамі, што ўнесла ў скарбонку агульначалавечай цывілізацыі Беларусь. Яны, дарэчы, і ганарацца. А мы?

4. Чаму не шануем свайго?

Дзесяткі і сотні слаўных імёнаў землякоў, імёнаў, вядомых у іншых краінах, у Беларусі заставаліся (і застаюцца) не толькі забытымі, але, магчыма, многімі суайчыннікамі ніколі і не чутымі. Выдатныя вучоныя, дзяржаўныя дзеячы, военачальнікі, пісьменнікі, кампазітары, таленавітыя майстры-рамеснікі... Яшчэ гадоў дзесяць таму нават імя Францыска Скарыны магло выклікаць напружана-запытальны выраз твару вашага субяседніка.

Пацікаўцеся сёння ў сярэднестатыстычнага беларуса пра Казіміра Семяновіча, Кліма Міхайлава, Ігната Дамейку, Восіпа Кавалеўскага, братоў Канстанціна і Яўстаха Тышкевічаў... У іншай краіне ім бы стаялі помнікі, іх імёнамі былі б названы вуліцы сталіцы, былі б створаны мастацкія і дакументальныя кінастужкі, а дзецям яшчэ ў дзіцячых садках расказвалі б захапляльныя гісторыі з іх легендарных жыццяў-подзвігаў. Але Ігната Дамейку, відавочна, лепей ведаюць у Чылі, Восіпа Кавалеўскага — у Расіі і Манголіі, а братоў Тышкевічаў — у Літве. Хачу ўспомніць яшчэ адно прозвішча. З нагоды юбілею. Хутка спаўняецца 200 гадоў з дня нараджэння Яна Чачота, бліжэйшага сябра Адама Міцкевіча. Чалавека, якога не зламалі 10-гадовая ссылка, хваробы, чалавека, якому гісторыя абавязана захаваннем і папулярызацыяй набыткаў беларускай народнай творчасці. Добра, што Чачота памятаюць і шануюць на радзіме, у Карэліцкім раёне. Але ж яго постаць — у шэрагу выдатных агульнанацыянальных постацей. То можа хаця б у юбілейны год Мінскі гарвыканком знойдзе магчымасць ушанаваць яго ў сталіцы?!

5. Бяспамяцтва — беларуская нацыянальная хвароба?

Спіс выдатных, напаўзабытых на Радзіме беларусаў (маю тут на ўвазе, безумоўна, прадстаўнікоў розных нацыянальнасцей, што жылі на нашай зямлі) можна доўжыць. Іх імёны, асвечаныя талентам і справамі, не знікнуць з гісторыі. Іх будзе памятаць чалавецтва. Але хто будзе паважаць нас? Такое ўражанне, што мы баімся сваёй гісторыі. Менавіта баімся, паколькі саромецца нам няма чаго. Не, прычына для пакаяння ёсць: бяспамяцтва, непавага да продкаў. «Я ў Вялікім княстве Літоўскім не жыў», — уразілі словы з інтэрв'ю аднаго нашага маладога і, кажуць, перспектыўнага дыпламата. Толькі ці будуць паважаць краіну, якую прадстаўляе дыпламат з такім пачуццём нацыянальнай свядомасці? «Мне ўсё роўна, як называецца вуліца, дзе я жыву, абы жылося добра», — даволі распаўсюджаная жыццёвая ўстаноўка. Але можа і жывём дрэнна — матэрыяльна і духоўна з-за такой абыякавасці?

Цікавая рыса прасочваецца ў сучасным беларускім менталітэце: пераважная большасць беларусаў традыцыйна паважліва ставіцца да продкаў свайго роду (зрэшты, ці ёсць нацыя з іншай традыцыяй?) і ў той жа час праяўляе раўнадушша да агульнанацыянальнай гісторыі.

На мой погляд, абыякавасць гэтая не характэрная рыса, а набытая на працягу XX стагоддзя. Гадамі людзі выхоўваліся ў абмежаваным культурна-гістарычным асяроддзі, недапушчальных для нармальнага развіцця парушэннях экалогіі нацыянальнай культуры. У кожным горадзе галоўная вуліца называлася абавязкова вуліцай Леніна (або Савецкай), галоўны помнік — абавязкова Леніну. У большасці гарадоў, вялікіх і малых, — ніводнага пры гэтым помніка нацыянальным героям, гістарычным падзеям, якія б пераходзілі межы XX стагоддзя. Адкрыццё помніка Скарыне ў 70-я гады ў Полацку ўспрымалася амаль як рэвалюцыйная падзея. А колькі праляжаў схаваным ад людскіх вачэй у Навагрудку помнік Адаму Міцкевічу? Ці шмат вы можаце назваць помнікаў гістарычным падзеям і людзям X—XIX стагоддзяў?

Нават ушанаванне герояў і ахвяр другой сусветнай вайны ператваралася ў ідэалагічны фарс. Пасля прыняцця ў 50—60-х гадах шэрага пастаноў ЦК КПСС і ЦК КПБ аб увекавечанні месцаў і падзей, звязаных з вайной, пачалася масавая ўстаноўка помнікаў. Так, ёсць сярод іх высокамастацкія і па-сапраўднаму хвалюючыя. Многія ж мясцовыя ўлады, спяшаючыся хутчэй далажыць аб выкананні пастаноў вышэйшых партыйных органаў, не зважалі на мастацкія і тэхнічныя якасці ўзводзімых помнікаў.

Глядзіш на асобныя — і сорамна перад загінуўшымі. Сорамна за раўнадушша. А ці можна гаварыць аб выхаванні патрыятызму, духоўнай культуры, калі ўзводзіліся помнікі-сімвалы (і не на малыя сродкі) у адміністрацыйных цэнтрах, ля будынкаў сельскіх Саветаў, а ў гэты час зарасталі быльнягом месцы пахаванняў воінаў і мірных жыхароў? Упэўнена, нашы чытачы шмат могуць прывесці такіх прыкладаў.

6. Каб не чырванець перад нашчадкамі

Мудрыя старажытныя лаціняне вучылі: гісторыя — настаўніца жыцця. Справядлівая і суровая настаўніца. І карае тых, хто ігнаруе яе ўрокі. Вопыт чалавецтва сведчыць: без нацыянальнай самасвядомасці не стварыць суверэннай дзяржавы. Ні ў адной эканамічна і палітычна моцнай дзяржаве вы не знойдзеце пагардлівага стаўлення да сваёй гісторыі.

Вуліцы, помнікі, музеі, мастацкія творы непрыкметна і настойліва нас выхоўваюць. Дрэнна, калі гэта выхаванне будзе заставацца аднабаковым. Не хацелася б чырванець перад нашчадкамі. Але, думаю, процістаяць аднабаковасці, раўнадушшу — у нашых сілах.

І яшчэ аптымістычна спадзяюся, што калі-небудзь наш Нацыянальны музей, музей краіны з багатай гісторыяй, будзе размяшчацца ў адным з самых прыгожых будынкаў.

Людміла ТРЭПЕТ.

НЯВЫДУМАНЫЯ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ГЛЫБІНКІ

СПАДЧЫНА САЦЫЯЛІЗМУ

Дзве жанчыны, якія працуюць на хлебазаводзе, размаўляюць паміж сабою і абураюцца. Справа ў тым, што раней пасля змены ім паўафіцыйна дазвалялася браць дадому два боханы хлеба.

Цяпер дазвол толькі на адзін бохан. Але абурае не столькі гэта, колькі тое, што міліцыя з пазаведамаснай аховы вельмі ўжо шчыльна ўзялася за праверкі. Амаль пасля кожнай змены сустракаюць за прахадной, правяраюць сумкі — «трасуць», што называецца. Няма ніякай магчымасці вынесці болей ці прыхапіць, скажам, дражджэй, цукру.

— Ну а ці ёсць такія, хто не нясе з сабою? — пытаюся.

Працяглае маўчанне.

— Была некалі адна жанчына, баптыстка. Дык яна на хлебазавод(!) разам з абедам прыносіла сваю лусту хлеба. Але ж у іх вера такая...

Адна з праяў нашай былой сацыялістычнай свядомасці: як гэта не ўзяць дадому тое, што вырабляеш, пячэш, точыш? Усё ж яно наша, агульнае. Яно і сёння сядзіць у нас глыбока. І таму, напрыклад, на Глыбоцкім кансервавым заводзе ў час перапрацоўкі каштоўнай прадукцыі стараюцца зачыніць як мага больш дзвярэй. А дырэктар шклозавода «Гута» і хоча выпускаць двухлітровыя слоікі — тавар карыстаўся б попытам — ды сумняваецца: ці застанецца на складзе гатовай прадукцыі хоць палова выробленага. Панясуць.

КАМПЕНСАЦЫЯ

Пазваніла маці і расказвае, што бацька хадзіў атрымліваць як ветэран вайны кампенсацыю па ўкладу ў ашчадбанку і вярнуўся незадаволены: на кніжцы ў яго было чатыры тысячы, а атрымаў не чатыры, а толькі два мільёны.

Разабраўшыся з кніжкай, я ўбачыў, што ўсё правільна: дзве тысячы былі ўнесены да 1 студзеня 1992 года, а дзве — пасля і таму кампенсацыі не падлягаюць.

А потым зацікавіўся, як увогуле ідзе выплата гэтай шырока абвешчанай кампенсацыі. У Пастаўскім аддзяленні «Беларусбанка» мне расказалі, што ў раёне 700 ветэранаў вайны, якім і трэба ў першую чаргу выплаціць кампенсацыі. Звярнуліся ў аддзяленне 519 чалавек. Дакументы на ўсіх афармленыя, але, паколькі грошы паступаюць з абласнога аддзялення, закрыты рахункі і выплачаны грошы 113 чалавекам. Прычым грошы выплачваюцца і пры смерці ветэрана — яго нашчадкам.

Людзі радуюцца. Хаця, хаця... За тысячу «тых» рублёў бацька мог купіць не менш як дваццаць веласіпедаў. За мільён гэтых, я пацікавіўся, нават аднаго не набудзеш.

Алесь КАСЦЕНЬ.

Пераможанымі можам аказацца ўсе мы

У палітычным процістаянні, якое перажывае сёння наша дзяржава, па вялікаму рахунку не можа быць пераможцаў.

Перамога Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі была магчыма да таго часу, пакуль падзеі разгортваліся паводле сцэнарыя, адрапаванага ў час леташняга рэферэндуму. Але за паўтара года многае змянілася. Іншыя людзі з'явіліся ў Авальнай зале Дома ўрада, у іншых умовах жыве народ, нарэшце — іншыя пытанні выносяцца на рэферэндум.

Да цяперашняга крызісу, які асабліва абвастрыўся ў верасні, у нашай дзяржаве па сутнасці дамінаваў адзін полюс улады. Крытычная сітуацыя паставіла парламент перад выбарам: змірыцца з гэтым становішчам і канчаткова адысці ў нябыт ці прыняць прапанаваныя правілы гульні і ўступіць у паядынак за ўладу. Першы варыянт многім з дэпутатаў гарантаваў адносна спакойнае і бязбеднае асабістае існаванне — пасады, прывілеі і г. д. У другім выпадку ў асабістым плане ў бліжэйшай будучыні намнога больш шанцаў многае страціць, чым нешта набыць. Аднак і цана гульні тут намнога вышэйшая, і ў стратэгічным плане для сур'ёзнага палітыка асабістыя паводзіны ў падобных экстрэмальных сітуацыях могуць каштаваць надзвычай дорага.

Акрамя таго, перад вачыма сённяшніх дэпутатаў быў сумны вопыт Вярхоўнага Савета папярэдняга склікання. Той парламент, які адзін час валодаў усёй паўнатой улады ў краіне і не здолеў гэтай уладай як след распарадзіцца, — адыходзіў марудна, бясслаўна, са скандаламі. Ён чапляўся за ўладу ў той момант, калі ўжо безнадзейна прайграў Прэзідэнту.

Сённяшні Вярхоўны Савет, відавочна, улічыў гэты вопыт. І псіхалагічна зламаць парламенцкую большасць у цяперашніх умовах наўрад ці магчыма. Прынамсі, у гэтым пераконвае факт выражэння чарговага вотуму даверу спікеру Сямёну Шарэцкаму на парламенцкім пасяджэнні 17 верасня. Улічым: галасаванне праводзілася пасля таго, як прэзідэнцкая фракцыя «Згода» сабрала каля сотні подпісаў дэпутатаў пад зваротам у падтрымку адстаўкі спікера, і пасля таго, як Сямёну Шарэцкаму давялося вытрымаць лавіну абвінавачанняў, асуджэнняў і адкрытага шальмавання з боку многіх сродкаў масавай інфармацыі і палітычных сіл.

Сёння, напярэдадні трэцяй гадавіны трагічных кастрычніцкіх падзей у Маскве, — палітычная сітуацыя ў Беларусі ў многім нагадвае тагачасную расійскую сітуацыю. Тое ж непрымірымае процістаянне, тая ж гатоўнасць бакоў ісці да канца ў спрэчцы за ўладу, тыя ж метады барацьбы.

Але ёсць і прынцыповыя адрозненні, якія схіляюць да думкі, што трагічная развязка з расстрэлам парламента наўрад ці магчыма ў сённяшняй Беларусі.

Беларусь — не Расія. У вачах Захаду ў 1993 годзе дэмакрат Ельцын не столькі расстрэльваў законны парламент, колькі наносіў апошні ўдар па камуністах у імя перамогі ідэі свабоды. У гэтым сэнсе ў Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі іншы імідж.

Зрэшты, паўплываць на сённяшнюю беларускую сітуацыю здольны не столькі Захад, колькі Расія. Наўрад ці Прэзідэнт Лукашэнка адважыцца на кардынальны крок, не заручыўшыся падтрымкай крамлёўскага кіраўніцтва. Апошнія ўзаемныя візіты і гутаркі высокіх расійскіх і беларускіх кіраўнікоў сведчаць аб тым, што падобныя кансультацыі актыўна вядуцца. Паводле паведамленняў расійскіх СМІ, асобы, якія валодаюць сёння рэальнай уладай у Расіі (прэм'ер-міністр Віктар Чарнамырдзін і кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Анатоль Чубайс), настойваюць на тым, каб беларускі Прэзідэнт прытрымліваўся законнага, канстытуцыйнага шляху вырашэння праблемы і не ішоў на выкарыстанне сілы. У той жа час трэцяя ўплывовая крамлёўская фігура — Аляксандр Лебедзь — недвухсэнсоўна выказаўся ў падтрымку кіраўніка Беларусі.

Відавочна, неадназначная рэакцыя Расіі на падзеі ў Беларусі стала адной з прычын таго, што ў канфлікце ўзнікла паўза. Заяўлены два тыдні таму зварот Прэзідэнта да народа так і не з'явіўся. І ўвогуле Аляксандр Лукашэнка ў апошнія тыдні пазбягае радыкальных заяў і эскалацыі канфлікту.

Тым часам яго палітычныя сапернікі яўна перахопліваюць ініцыятыву. Апошнія заявы лідэраў камуністаў пра магчымасць «нулявога варыянта» (адкліканне абодвух праектаў Канстытуцыі і вырашэнне праблемы шляхам узаемных кампрамісаў і кансультацый) — вельмі моцны ход. Дзеля таго, каб адмаўляцца ад такога цывілізаванага шляху, які дае магчымасць без узрушэнняў выйсці з канфлікту, — патрэбны вельмі пераканаўчыя аргументы. Да таго ж чарговы маскоўскі госць — кіраўнік КПРФ Генадзь Зюганаў — падчас свайго візіту ў Мінск і пераможу ў прэзідэнцкай Адміністрацыі і Вярхоўным Савеце таксама хутчэй за ўсё прапаноўваў кампрамісны шлях рашэння праблемы.

Якой бы вялікай ні была спакуса адным махам вырашыць усе праблемы і перамагчы ўсіх палітычных сапернікаў, — у палітыцы знешне самы прамы і самы радыкальны шлях на справе далёка не заўсёды аказваецца самым кароткім і эфектыўным.

Дарэчы, расійскія палітыкі ў апошні час не раз пераконваліся ў гэтым на ўласным вопыце. Вялізная і магутная Расія не здолела паставіць на калені маленькую Чачню; кровапраліцце спынілася толькі пасля таго, як той жа Лебедзь настаяў на кампрамісах і ўступках.

Нашым палітыкам таксама рана ці позна давядзецца змірыцца з тым, што шлях сілавога процістаяння і непрымірымай барацьбы — шлях у нікуды. А таму не варта сёння гаварыць аб пераможцах і пераможаных: ва ўсіх нас адна Беларусь. І бачыць Бог: яна вартая таго, каб усе мы хоць у нечым адступіліся ад уласных амбіцый.

Валянцін ЖДАНКО.

ПРАЦЭС ПРЫВАТЫЗАЦЫІ ЖЫЛЛЯ БУДЗЕ ІСЦІ ПА ЎДАКЛАДНЕНЫХ ЗАКОНАХ

Шэраг змяненняў і дапаўненняў, што ўносяцца ў законы Рэспублікі Беларусь аб прыватызацыі жыллёвага фонду, былі разгледжаны 18 верасня на калегіі Кабінета Міністраў.

«Неабходнасць прыняцця такога заканадаўчага акта абумоўлена набытым вопытам па прыватызацыі жылля, а таксама тым, што асобныя артыкулы закона не знайшлі адназначнага тлумачэння, выклікаюць розныя думкі і патрабуюць удакладнення», — сказаў міністр жыллёва-камунальнай гаспадаркі Барыс Батура, які выступіў на пасяджэнні.

Аналізуючы ход прыватызацыі жылля, кіраўнік міністэрства адзначыў, што па стану на 1 жніўня 1996 года ў рэспубліцы прыватызавана 37 працэнтаў усіх кватэр дзяржаўнага і грамадскага жылога фонду, агульная плошча якіх 34,9 мільёна квадратных метраў. Іх кошт ацэньваецца ў 28,1 мільярда рублёў. З агульнай колькасці кватэр, якія сталі ўласнасцю грамадзян, каля 14 працэнтаў прыпадае на памяшканні, атрыманыя імі бязвыплатна ў выніку зносу жылых прыватных дамоў у сувязі з забраннем зямельных участкаў для дзяржаўных і грамадскіх патрэб, а таксама за кошт выкарыстання дадзеных ільгот. Што датычыць выкарыстання жыллёвай квоты, то ў адпаведнасці з законам яна налічана 4,2 мільёна грамадзян, што складае 40,8 працэнта ад агульнай колькасці насельніцтва.

Прыватызацыя жыллёвага фонду паказвае, што асноўная колькасць жылля прыватызавана ў 1993-1994 гадах. У наступныя гады тэмпы перадачы кватэр ва ўласнасць грамадзян значна знізіліся. Такое становішча, на думку міністра, склалася ў сувязі з тым, што асноўная колькасць грамадзян, якія жадаюць набыць жыллё ва ўласнасць, прыватызацыю ўжо афармілі.

Разам з тым сёння паўстае шэраг праблем эксплуатацыі жылых дамоў, дзе памяшканні належаць грамадзянам, прадпрыемствам і арганізацыям з рознай формай уласнасці. Акрамя таго, жыллёвыя квоты, якія павінны быць асноўным стымулятарам прыватызацыі жылля, страчваюць сваю прэстыжнасць з-за іх нізкага кошту, падораныя і атрыманыя ў спадчыну чэкі «Жыллё» не падлягаюць індэксацыі і пакуль не могуць выкарыстоўвацца ў будаўніцтве для паляпшэння ўмоў пражывання.

Гэтыя і іншыя праблемы, лічыць Барыс Батура, знайшлі адлюстраванне ў прапанаваным заканадаўчым акце. Ён дасць магчымасць распрацаваць механізм, які забяспечваў бы далейшую прыватызацыю жылля і яго нармальную эксплуатацыю.

Спыняючыся на асноўных змяненнях і дапаўненнях, міністр, у прыватнасці, адзначыў, што яны дадуць магчымасць пры пэўных умовах прыватызаваць пакоі ў кватэрах, якія займаюць некалькі наймальнікаў, а таксама кватэры, што з'яўляюцца гісторыка-культурнымі каштоўнасцямі. У той жа час забараняецца прыватызацыя кватэр, якія знаходзяцца ў стадыі рэканструкцыі або капітальнага рамонту з перапланіроўкай, а таксама жылых памяшканняў, што займаюць ваеннаслужачыя, члены іх сем'яў тых воінскіх часцей, якія выведзены або падлягаюць вываду за межы Беларусі ў адпаведнасці з указам Прэзідэнта рэспублікі.

Акрамя таго, плануецца індэксацыя жыллёвай квоты з улікам змянення кошту будаўніцтва на момант прыватызацыі ў параўнанні з яго коштам на 31 снежня 1991 года. «Гэта дазволіць правесці прыватызацыю жылля для ўсіх грамадзян на аднолькавых умовах, павысіць прэстыж жыллёвай квоты і дасць магчымасць выкарыстаць яе на паляпшэнне жыллёвых умоў грамадзян, якія маюць у гэтым патрэбу», — падкрэсліў міністр.

Разам з пытаннямі, што датычаць змяненняў і дапаўненняў у законы аб прыватызацыі жылля, на калегіі Кабінета Міністраў былі разгледжаны праекты канцэпцыі развіцця грамадзянскай авіяцыі краіны, закона «Аб насенні», праект Указа Прэзідэнта «Аб адмене дзеяння часовага экспартнага мытнага тарыфу Рэспублікі Беларусь», а таксама шэраг праектаў пастаноў урада.

Тэрэза ХАЮЦІНА, БЕЛТА.

42 **гады таму, 14 верасня 1954 года, недалёка ад пасёлка Тоцкае Арэнбургскай вобласці была ўзарвана атамная бомба. У тых вучэннях удзельнічалі і вайскоўцы Беларускай ваеннай акругі. Разам з першай спробай правядзення ў Саюзе атамных выпрабаванняў з удзелам людзей пачаўся і адлік загінуўшых у гэтай «неаб'яўленай вайне».**

Розныя пісьмы, але аднолькава важныя

Пісаць аб «атамных» салдатах мне даводзілася неаднойчы. У знак удзячнасці за праяўленую да іх увагу атрымліваў нямала пісьмаў. Але ёсць у маім архіве і гнеўныя пасланні. Вось адно з іх (прозвішча аўтара з вашага дазволу я ўказваць не буду).

«Я з'яўляюся ўдзельнікам Тоцкіх вучэнняў з прымяненнем атамнай бомбы. Усяго нас там было каля 50 чалавек. Так, мы — рота САУ, танкавы батальён, другі мотастралковы батальён, узвод разведкі і ўзвод хімаховы пераадольвалі плешыну эпіцэнтра выбуху... Але як сёння толькі не маняць: быццам, падняўшыся па трывозе, салдаты не ведалі, куды і для чаго іх вязуць, маўляў, нас прымушалі ехаць на вучэнні і бралі нейкую падпіску аб невыдаванні тайны. Нічога гэтага не было! Яшчэ ў Брэсце за тры месяцы да таго выбуху мы ўжо ведалі, што паедзем на вучэнні з прымяненнем атамнай зброі. Ведалі аб гэтым і нашы жонкі. Але сярод нас не было ні адной адмовы. Хлусяць сёння, што для начальства былі выкапаны ямы больш за 100 метраў, сховішчы, быццам акрамя процівагазаў у нас адсутнічалі якія-небудзь іншыя сродкі індывідуальнай засцярогі, не было радыяцыйных прыбораў. На самай справе будаваліся толькі палявыя, дрэва-земельныя сховішчы, танкі і САУ знаходзіліся ў акопах. КП маршала СССР Г. К. Жукава размяшчаўся ў звычайным бліндажы, ззаду маёй САУ, у 11 кіламетрах ад эпіцэнтра выбуху. Знаходзячыся ў 8,5 кіламетра ад эпіцэнтра, я ўсё бачыў на свае вочы: выбух, праламленыя гіганцкія дубы, пажары, запечаную ў шлак зямлю. Было вельмі горача. Мы знялі ўсе сродкі засцярогі і ішлі ў мокрых ад поту баваўняных гімнасцёрках і штанах...

...Сёння ўдзельнікам Тоцкіх вучэнняў пайшоў ужо восьмы дзесятак, і ўсе мы зараз паміраем натуральнай старэчай смерцю, а не выпрабавальна-атамнай. Трэба перастаць хлусіць. Што было, тое было, і апісваць гэта трэба так, як яно ёсць...»

Як жа на самай справе праходзілі Тоцкія вучэнні? Ці можна праз сорак з лішнім гадоў аднавіць падзеі мінулых дзён?

Уважліва прачытайце ўспаміны людзей і самі зрабіце высновы.

Пяцьдзесят тысяч пад атамным грыбам?

— Па стану на 12 верасня 1954 года, у адпаведнасці з сутачнымі ведамасцямі і дзённікамі забеспячэнцаў штаба тылу корпуса (начальнік тылу палкоўнік Гвішыяні), на адной з нарад была названа лічба 50.139 удзельнікаў вучэнняў.

СУМНАЯ ДАТА

ПЕРАГАРНУЎШЫ СТАРОНКУ ЖЫЦЦЯ, НАС ПАМЯЦЬ ПРЫМУШАЕ АЗІРНУЦЦА

Я асабіста прысутнічаў на той нарадзе як начальнік харчовай службы 348-й карпуснoй артылерыйскай брыгады, — **В. Г. МАКАРАНКАЎ — удзельнік вучэнняў, інвалід II групы, жыхар Гродна.**

— У сакавіку 1991 года ўдалося нарэшце прабіцца да міністра абароны маршала Язава. Ён, дарэчы, і лічбу ўдзельнікаў у Тоцку нам раскрыў — 45.000 чалавек, — **В. Я. ВЕНЦЫЯНАЎ — удзельнік вучэнняў, інвалід I групы, старшыня камітэта ветэранаў падраздзяленняў асаблівай рызыкі Расійскай Федэрацыі.**

У шэрагу газет была названа іншая лічба — 44.000 чалавек.

— У зыходным раёне для наступлення былі збудаваны 188 км траншэй і хадоў зносінаў, 264 падбрустверныя бліндажы, 91 сховішча лёгкага тыпу, 385 акопаў для артылерыі і мінамётаў, больш як 420 акопаў і ўмацаванняў для танкаў і самаходна-артылерыйскіх установак. Значныя інжынерныя работы былі праведзены і ў іншых раёнах.

Мы, ніжэйпадпісаныя...

— Прыкладна з сярэдзіны ліпеня пачаліся трэніровачныя заняткі (у Тоцкіх лагерах) па адпрацоўцы ўсіх пытанняў будучага вучэння з прымяненнем атамнай зброі.

Толькі ў гэты перыяд нам паведамілі, што адбывацца яны будуць на фоне рэальнага выпрабавання атамнай бомбы, — **А. Д. ЗАІЧКА — удзельнік вучэнняў, лейтэнант-артылерыст, жыхар Мазыра.**

— Ішоў 1954 год. Тады я служыў у Брэсце намеснікам аднаго з аддзелаў штаба 12-й гвардзейскай механізаванай дывізіі. Увесну вузкаму колу асоб дывізіі стала вядома, што мы павінны выехаць на вучэнні. Але куды, з якой мэтай — трымалася ў сакрэце.

Выехалі з Брэста 20 чэрвеня 1954 года. Аб станцыі прызначэння даведаліся яшчэ ў дарозе. Ехалі пяцёра сутак.

Паступова ў раён вучэнняў прыехаў увесь корпус у саставе 50-й гвардзейскай стралковай дывізіі і нашай 12-й гвардзейскай механізаванай дывізіі, а таксама прыдадзеныя корпусу часці (артылерысты, сувязісты, інжынерныя войскі, авіяцыя).

— Ішла тэхнічная падрыхтоўка да будучых вучэнняў. Нам стала вядома: на базе нашага корпуса Міністэрства абароны СССР вырашыла правесці вайсковыя вучэнні з прымяненнем атамнай зброі, — **Г. М. МЯДЗВЕДЗЕЎ — удзельнік вучэнняў, інвалід II групы, намеснік начальніка асобага аддзела 12-й дывізіі, жыхар Мінска.**

— У першых вайсковых вучэннях з прымяненнем ядзернай зброі ў Тоцку ўдзельнічалі 45.000 салдат, сяржантаў і афіцэраў. Усе яны тады далі падпіску аб дваццаціпяцігадовым невыдаванні дзяржаўнай тайны, — **В. Я. ВЕНЦЫЯНАЎ.**

Хмара на паўнеба

— У 9 гадзін 33 хвіліны 45 секунд адбыўся паветраны атамны выбух. Яго вышыня — 350 метраў. Праз 5 хвілін пасля выбуху пачалася артылерыйская падрыхтоўка. У канцы яе — бомбаштурмавыя ўдары авіяцыі, — **доктар ваенных навук, начальнік упраўлення былога Генеральнага штаба Узброеных Сіл СССР генерал-палкоўнік В. КАРАБУШЫН.**

«Горкі смак» рэнтгенаў

— Вайсковая радыяцыйная разведка, якая ішла наперадзе баявых парадкаў, устанавіла: заражанасць мясцовасці на аддаленні 400 метраў ад эпіцэнтра к гэтаму часу (г. зн. праз дзве гадзіны 30 хвілін пасля выбуху) не перавышала 0,1 рэнтгена ў гадзіну. Пераадольваючы заражаны ўчастак мясцовасці з сярэдняй скорасцю 4-5 кіламетраў у гадзіну, салдаты і афіцэры маглі атрымаць тут дозу апраменьвання каля 0,02—0,03 рэнтгена, а ў бронетранспарцёрах і танках — у 4—8 разоў менш.

Акрамя таго, узроўні радыяцыі ў раёне атамнага выбуху замяраліся спецыяльна ўстаноўленымі дыстанцыйнымі кантрольна-вымяральнымі прыборамі. Так, устаноўлены на мясцовасці ў 730 метрах ад эпіцэнтра дыстанцыйны гамарэнтгенометр зафіксаваў наступныя велічыні: праз дзве хвіліны пасля выбуху — 65 р/г, праз дзесяць хвілін — 10 р/г, праз 25 хвілін — 2,4 р/г, праз 47 хвілін — 1,5 р/г.

Характэрная і такая дэталь: некаторыя самалёты, наносячы ўдар па наземных цэлях праз 21-22 хвіліны пасля атамнага выбуху, перасякалі ножку «атамнага грыба» — ствол радыеактыўнага воблака. Дазіметрычны кантроль лётчыкаў і тэхнікі пасля пасадкі паказаў вельмі нязначны ўзровень іх заражэння. Так, на фюзеляжы ён склаў 0,2—0,3 р/г, унутры кабіны — 0,2—0,3 р/г, — **генерал-палкоўнік В. КАРАБУШЫН.**

— Наперадзе нас ішлі дазіметрысты. Яны вымяралі ўзроўні радыяцыі і ўстанаўлівалі паказальнікі. Бліжэй да эпіцэнтра я бачыў надпісы на паказальніках «200 р/г», «300 р/г». Сродкаў засцярогі на нас не было, акрамя спецыяльна апрацаванай бялізны і абмундзіравання, — **П. А. БАЧУРЫН — удзельнік вучэнняў, камандзір стралковага ўзвода, інвалід III групы, жыхар Барысава.**

— Я з цяжкасцю падняўся, надзеў процівагаз і выбраўся з бліндажа. Там, дзе быў бор, клубіўся, разрастаючыся ў памерах, злавесны грыб. Я паказаў капітану (камандзіру роты) чатыры пальцы — чатыры рэнтгены (рота займала пазіцыю ў 9 км ад эпіцэнтра выбуху), — **Н. СЫЧОЎ — удзельнік вучэнняў, радавы, жыхар Мінска.**

— Сёння ў Камітэце ветэранаў падраздзяленняў асаблівай рызыкі Расійскай Федэрацыі ёсць інфармацыя, што ў тыя далёкія гады дакументальна заніжаліся даныя паказанняў прыбораў, часта замеры радыяцыйнага фону наогул не рабіліся, — **В. Я. БЕНЦЫЯНАЎ.**

●

Пракаменціраваць сабраную інфармацыю я папрасіў старшыню Беларускага камітэта ветэранаў падраздзяленняў асаблівай рызыкі Ігара КУПРЫЯНАВА.

— Разумееце, — паясніў Ігар Сямёнавіч, — ядзерныя выбухі падзяляюцца на паветраныя, наземныя і падземныя. Паветраныя выбухі ў сваю чаргу бываюць нізкімі, высокімі і высотнымі. Чым бліжэй выбух да зямлі — тым большае радыеактыўнае пашкоджанне мясцовасці.

Пры нізкім паветраным выбуху частка, якая свеціцца, злучаецца з пылападобным наземным воблакам. Менавіта такую карціну апісваюць як афіцыйныя службовыя асобы, так і ўдзельнікі вучэнняў. Але вось толькі ўзроўні радыяцыі яны называюць розныя.

Шматгадовы вопыт правядзення паветраных выпрабаванняў ядзернай зброі на Сяміпалацінскім палігоне дае падставы сцвярджаць, што ўзровень радыяцыі ў эпіцэнтральнай зоне складае сотні рэнтген у гадзіну. Таму, на мой погляд, блізкі да ісціны ўдзельнік П. А. Бачурын, які заявіў, што бачыў паказальнікі з узроўнямі радыяцыі ў 200 і 300 р/г.

Узняты на Тоцкіх вучэннях у выніку артылерыйскай і авіяцыйнай падрыхтоўкі пыл толькі ўзмацніў радыеактыўнае заражэнне мясцовасці і, як вынік, апраменьванне ўдзельнікаў вучэнняў. Дарэчы, акрамя знешняга апраменьвання не трэба забывацца і на ўнутранае.

На тыя вучэнні адбіраліся маладыя, здаровыя людзі. У жывых сёння засталося не больш за тысячу з іх. Бадай, грэх тут казаць «аб натуральнай старэчай смерці».

Каля 70 працэнтаў ветэранаў, якія ўваходзяць сёння ў Беларускі камітэт ветэранаў падраздзяленняў асаблівай рызыкі, з'яўляліся ўдзельнікамі тых вучэнняў. Многія з іх праходзілі праз эпіцэнтр выбуху, слеплі ад светлавога выпраменьвання, глыталі радыеактыўны пыл, абліваючыся потам ад невыноснай гарачыні...

Аднак праз столькі гадоў час не прыглушыў іх успамінаў аб верасні 54-га. Не толькі памяць аб тым выбуху пранеслі ў сабе ўдзельнікі атамных вучэнняў. Куды часцей напамінаюць пра іх цяжкія хваробы, якія абрынуліся на плечы выпрабавальнікаў ядзернай зброі. Яны не даюць ім забыцца на перагорнутую старонку жыцця, вырваўшы і скамячыўшы якую, не пазбавішся ад нахлынуўшых бед.

Аляксандр МАКАРАЎ.

ПАСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

№ 604

12 верасня 1996 г. г. Мінск

Аб устанаўленні выплат выпускнікам дзяржаўных педагагічных вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, накіраваным на работу ва ўстановы адукацыі, размешчаныя ў зонах радыеактыўнага забруджвання

У мэтах замацавання педагагічных кадраў ва ўстановах адукацыі, размешчаных у зонах радыеактыўнага забруджвання, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Устанавіць штогадовыя выплаты выпускнікам дзяржаўных педагагічных вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, накіраваным на работу ва ўстановы адукацыі, размешчаныя ў зоне наступнага адсялення і ў зоне з правам на адсяленне, у наступных памерах:

20 мінімальных заработных плат — пасля першага года работы;
25 мінімальных заработных плат — пасля другога года работы;
30 мінімальных заработных плат — пасля трэцяга года работы.

Вылічэнне гэтых выплат праводзіцца зыходзячы з памеру мінімальнай заработнай платы, які дзейнічае на момант набыцця названымі асобамі права на іх атрыманне.

Выплаты ажыццяўляюцца за кошт сродкаў, прадугледжаных у рэспубліканскім бюджэце на ліквідацыю наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС.

2. Міністэрству працы сумесна з Міністэрствам фінансаў, Міністэрствам адукацыі і навукі распрацаваць і зацвердзіць парадак і ўмовы ажыццяўлення выплат выпускнікам дзяржаўных педагагічных вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, накіраваным на работу ва ўстановы адукацыі, размешчаныя ў зонах радыеактыўнага забруджвання.

Прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь М.ЧЫГІР.

ГУМАНІТАРНА-ЭКАНАМІЧНЫ Ў САСТАВЕ МКА

Прыемная вестка прыйшла нядаўна ў Гуманітарна-эканамічны недзяржаўны інстытут: ВНУ прынята калектыўным членам Міжнароднай кадравай акадэміі ЮНЕСКО і Савета Еўропы.

У адпаведнасці з гэтым рашэннем рэктар ГЭНІ прафесар Аляксандр Алпееў стаў сапраўдным членам МКА. Перад гэтым з Мадрыда было паведамленне аб тым, што ён выбраны членам Савета Еўрапейскай асацыяцыі бізнесу і менеджменту.

Прыняцце ў МКА Гуманітарна-эканамічнага інстытута, першай і пакуль адзінай ВНУ рэспублікі, сведчыць аб прызнанні яе дасягненняў у галіне вышэйшай адукацыі. Тут на 7 факультэтах, дзе рыхтуюць спецыялістаў па самых сучасных спецыяльнасцях, на 11 амаль поўнасцю ўкамплектаваных кафедрах вучацца каля дзвюх тысяч студэнтаў. У інстытуце працуюць 25 дактароў навук і прафесараў, звыш 100 кандыдатаў навук.

Адчуваецца вялікі недахват падручнікаў па сучасных галінах ведаў, і супрацоўнікі інстытута часткова ўзялі вырашэнне гэтай праблемы на сябе. За апошні год імі падрыхтавана і выпушчана 16 падручнікаў і дапаможнікаў. Двума з іх — «Этыкай» і «Эстэтыкай» — зацікавіліся нямецкія вучоныя з універсітэта, што знаходзіцца ў зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія, і выказалі жаданне передрукаваць іх у сябе.

Выпускнікі Гуманітарна-эканамічнага інстытута пасля прыняцця яго ў члены Міжнароднай кадравай акадэміі ЮНЕСКО і Савета Еўропы будуць атрымліваць у якасці асноўнага або дадатковага дыплом зарубежнага ўзору. Гэта значыць, што ён стане «канверсоўным». Выкладчыкам ГЭНІ пасля адпаведнай падрыхтоўкі будуць прысвойвацца навуковыя ступені дактароў навук з выдачай адпаведных сертыфікатаў.

Васіль ФЕРАНЦ.

ТАПЕЛЬЦЫ, ВУЧЫЦЕСЯ ДАПАМАГАЦЬ САБЕ САМІ...

Упершыню на Беларусі выйшаў з друку зборнік нарматыўных актаў па пытаннях кампенсацыі ўрону, нанесенага жыццю і здароўю грамадзян. Ён падрыхтаваны спецыялістамі Дзяржаўнай інспекцыі працы.

Нягледзячы на тое, што першнаперш зборнік разлічаны на юрыстаў і наймальнікаў, відавочна, што не абыдуць яго ўвагай і так званыя простыя грамадзяне. Бо побач з заканадаўчымі і іншымі нарматыўнымі актамі, прынятымі Вярхоўным Саветам, Кабінетам Міністраў, Міністэрствам працы, а таксама Правіламі па ахове працы ў зборніку прыведзена практыка (у тым ліку і судовая) вырашэння пытанняў па выплаце аднаразовых кампенсацый і прадастаўленню льгот пацярпеўшым і членам сем'яў загінуўшых на вытворчасці. Апроч таго тут змешчаны макеты дакументаў (заяў, загадаў, іскавых заяў) па кампенсацыі панесеных на вытворчасці страт, а таксама спіс прафесіянальных захворванняў.

Словам, сумненняў у тым, што навінка акажацца карыснай для ўсіх, няма. Асабліва калі ўзгадаць вядомае: колькасць няшчасных выпадкаў на вытворчасці ў нашай краіне апошнім часам традыцыйна вагаецца ў межах 10—15 тысяч у год.

Сяргей ГРЫБ.

ПЛАСТЫКАВЫ ПРАЯЗНЫ «НАСТУПАЕ» НА ПАСАЖЫРА

Увядзенне ў сталічным пасажырскім транспарце пластыкавых праязных выклікала ў мінчан неадназначную рэакцыю. Разгубленасць ля турнікетаў метро пасажыра, які прывык да традыцыйнага талончыка ці жэтона, зусім зразумелая. Асабліва калі магнітная картка «адмаўляецца» яго прапускаць. А ў кастрычніку колькасць незадаволеных новаўвядзеннем можа ўзрасці.

Па рашэнню вытворчага ўпраўлення транспарту і сувязі, Мінгарвыканкома з гэтага месяца ў гарадскім транспарце ўводзіцца пластыкавы праязны на тры віды: аўтобус—тралейбус—метро. Трэба адзначыць, што гэта адзін з самых хадавых відаў праязных, які штомесяц набываюць 10—12 тысяч мінчан. Паралельнае хаджэнне аналагічных папяровых праязных з гэтага моманту будзе спынена. Так што выбіраць пасажыру ўжо не давядзецца.

У кіёсках «Саюздруку» шукаць новыя праязныя не мае сэнсу, таму што для яго рэалізацыі патрабуюцца ўстройствы перадпродажнай праверкі. Набыць іх можна будзе толькі ў касах метрапалітэна ці ў распаўсюджвальнікаў на станцыях метро.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ЛЕПШ ХУТКА ЕЗДЗІЦЬ, ЧЫМ ДОЎГА СТАЯЦЬ?

Прыпаркаваць аўтамабіль у цэнтры сталіцы бясплатна ў хуткім часе стане практычна немагчыма.

Паводле рашэння Мінгарвыканкома, у самы бліжэйшы час колькасць платных паркovак у горадзе значна павялічыцца: у першую чаргу гэта закране раён стадыёна «Дынама», вуліц Карла Маркса, Камсамольскай, Нямігі і інш. Паступова з цэнтра горада платныя паркоўкі распаўсюдзяцца і на «перыферыю».

Так што калі ў кагосьці ўзнікне вострая патрэба спыніцца ў цэнтральнай частцы сталіцы, то яму прыйдзецца аплаціць збор у памеры 5 тысяч рублёў. Як гаворыцца, спачатку добра падумай — пасля спыніся.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ЦЯПЕР У СТУДЭНТАЎ ЁСЦЬ СВОЙ «ВЕСНІК»

На рынку маладзёжнай прэсы Беларусі папаўненне. «Студэнцкі веснік» — такую назву атрымала новая газета, заснавальнікам якой выступіла рэспубліканская Асацыяцыя міжнародных маладзёжных абменаў і турызму.

Як сказана ў своеасаблівым рэдакцыйным «маніфесце», газета плануе інфармаваць свайго чытача аб наяўнасці працоўных месцаў на Беларусі і за мяжой, знаёміць з Кодэксам законаў аб працы і іншымі прававымі дакументамі, якія датычацца праблем моладзі, друкаваць парады прафесіянальных юрыстаў, сацыёлагаў і псіхолагаў, інфармаваць аб навучальных установах, а таксама адказваць на ўсе пытанні, якія выклікаюць цікавасць.

Наколькі ўсё гэта атрымаецца, пакажа, безумоўна, толькі час. А пакуль што калегам са «Студэнцкага весніка» хацелася б пажадаць хіба што ўдачы. І — ні пуха, ні пер'я!

Сяргей ГРЫБ.

ХУТКА БУДЗЕ МОРА «КОЛЫ»

Як ужо паведамлялі сродкі масавай інфармацыі, будаўніцтва вытворча-дыстрыб'ютарскага цэнтра СП «Кока-Кола Амаціл Беларусь» размесціцца на тэрыторыі калгаса імя Гастэла Мінскага раёна.

Паводле слоў кампетэнтнага прадстаўніка сумеснага прадпрыемства, мяркуецца, што першая прадукцыя, выраблена на магутнасцях новага завода, з'явіцца ў продажы ў канцы будучага года. Беларускія напоі будуць рэалізоўвацца на айчынным рынку, дадала афіцыйная асоба.

Каменціруючы факт будаўніцтва прамысловага прадпрыемства на тэрыторыі калгаса імя Гастэла, яго старшыня Павел Нявесценка адзначыў, што гэта «дазволіць папярэдзіць каналізацыйную катастрофу сталіцы Беларусі» («Народная газета», 17 ліпеня 1996 г.). Па меркаванню старшыні Камітэта архітэктуры горадабудаўніцтва і землеўпарадкавання Мінгарвыканкома Аляксандра Чадовіча, размова ідзе аб удзеле СП «Кока-Кола Амаціл» у будаўніцтве ачышчальных збудаванняў для горада.

Жанна КАТЛЯРОВА.

ЗЛАЧЫНЦАМ АКАЗАЎСЯ ГРАМАДЗЯНІН ГРЭЦЫІ

Днямі ў Маладзечанскі аддзел унутраных спраў на транспарце звярнуўся начальнік чыгуначнай станцыі Гудагай, жыхар горада Маладзечна, і заявіў, што яго абакралі.

Абакралі яго, што цікава, у электрапоездзе, які ішоў на Гудагай з Маладзечна. Невядомыя забралі наяўныя рэчы і грошы ў суме 21 мільён 500 тысяч рублёў. Аператыўна спрацавалі супрацоўнікі крымінальнага вышуку. За злачынства затрыманы грамадзянін Грэцыі і грамадзянін без пэўнага месца жыхарства і роду заняткаў (хутчэй за ўсё армянін).

Пётр РАБКАВЕЦ.
Прэс-цэнтр МУС.

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

ХУТКА ЗАВЕРШЫЦЦА ДЭМІЛІТАРЫЗАЦЫЯ ГРОЗНАГА

Прэм'ер-міністр Расіі Чарнамырдзін заявіў, што пры неабходнасці асабіста возьме ўдзел у перамовах па ўрэгуляванню сітуацыі ў Чачні. Віктар Чарнамырдзін назваў нармальнымі прамежкавыя вынікі дзейнасці Аляксандра Лебедзя па ўрэгуляванню крызісу ў рэспубліцы. У пятніцу з Чачні адправіцца першы эшалон з расійскімі вайскоўцамі. Праз семвосем дзён завершыцца дэмілітарызацыя Грознага: з горада будуць выведзены 101-я брыгада МУС і чачэнскія атрады.

У сераду пачалася перадыслакацыя расійскіх войскаў з Чачні і фарміраванне сумесных праваахоўных органаў з удзелам абодвух бакоў.

У БОСНІІ ЎСЕ ПРАБЛЕМЫ ВЫРАШАНЫ

На думку міністра абароны ЗША Пэры, у будучым годзе амерыканскім салдатам і іншым вайскоўцам з міжнароднага міратворчага кантынгенту не давядзецца вяртацца ў Боснію для папярэджання новых сутыкненняў. Падчас свайго выступлення ў сенаце ЗША Пэры заявіў, што ўсеагульныя выбары, якія адбыліся напрыканцы мінулага тыдня, даюць дастаткова падстаў, каб меркаваць, што міратворчы кантынгент сіл НАТО зможа пакінуць Боснію ў канцы гэтага года. Учора дзяржсакратар ЗША Крыстафер павіншаваў Ілію Ізетбегавіча з перамогай на выбарах. Ізетбегавіч заявіў, што яго першачарговай мэтай з'яўляецца аб'яднанне краіны і усталяванне справядлівасці.

АВАРЫЯ АБО ВАЕННАЯ ПРАВАКАЦЫЯ?

Сілы бяспекі Паўднёвай Карэі застрэлілі яшчэ семярых паўночных карэйцаў, якія пранікլі ў сераду ноччу на тэрыторыю Паўднёвай Карэі пасля таго, як іх лодка села на мель. У сераду былі знойдзены целы 11 поўночных карэйцаў, якія ўчынілі, відавочна, масавае самазабойства. Дванаццаты быў затрыманы і даў паказанні. Паводле яго слоў, з падводнай лодкі на тэрыторыю Паўднёвай Карэі пранік атрад прыкладна з 20 чалавек. Аднак улады лічаць, што экіпаж падлодкі мог складацца і з 27 чалавек. Пошукі працягваюцца. Прэзідэнт Паўднёвай Карэі Кім Ён Сам ахарактарызаваў інцыдэнт як ваенную правакацыю.

Паводле паведамленняў радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», «Радыё Расіі».

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Нават тытул «Міс Сусвету», атрыманы ў 1994 годзе прадстаўніцай Індыі Айшварняй Рай, не змякчыў гневу яе суайчынніц, якія выступаюць супраць правядзення міжнародных конкурсаў прыгажосці. У сувязі з тым, што ў лістападзе гэтага года такі конкурс упершыню пройдзе ў Індыі, 15 індыйскіх феміністак пагражаюць актам самаспалення ў імя «выратавання індыйскай культуры».

Рэйтэр.

Загадка смерці Эдгара По разгадана праз 147 гадоў. Прафесар Мерылендскага універсітэта Майкл Белітэз абгрунтаваў адну з версій, якую прапанавалі тады медыцынскія аўтарытэты. Прааналізаваўшы ўсе даныя, Белітэз паставіў дыягназ: шаленства, якое ўзнікла ў выніку ўкусу жывёлы, хутчэй за ўсё, — сабакі. Аднак, паколькі навука не мае даных анатаміраваныя, якога, відавочна, не было, меркаванне медыкаў застаецца не больш чым меркаваннем. Міфы бываюць калі не больш праўдзівымі, дык больш даўгавечнымі, чым навуковыя дыягназы.

«Труд».

Фермер Аляксандр Арлоўскі быў нямала здзіўлены, калі маці, якая жыве за 5 кіламетраў, прыгнала з сяла Волкава на яго падворак рагулю, каб злучыць з племянным быком. Сын напомніў, што ў калгасе імя Леніна, дзе працуе маці, хапае сваіх быкоў. Расплакаўшыся, старая растлумачыла, што калгаснае кіраўніцтва не дапусціла яе карову да грамадскага быка. Прычынай жа адмовы назвалі тое, што на прэзідэнцкіх выбарах калгасніца галасавала за Ельцына. Тым жывёлам, чые гаспадары не падтрымалі камуністаў, канторскі люд вырашыў адмовіць у размнажэнні.

ЕАН.

«МІНСКІ СЕМЕСТР» СТУДЭНТАЎ ФРГ

У самы разгар заняткаў вялікая група студэнтаў германскіх універсітэтаў пакінула аўдыторы і прыехала ў Мінскі міжнародны адукацыйны цэнтр. З дапамогай яго спецыялістаў яны наведалі Нясвіж і Мірскі замак, Хатынь і калгас імя Маркса Валожынскага раёна, мінскі дзіцячы садок № 532 і рэдакцыю «Радыё 101,2», Чырвоны касцёл і дзевятую бальніцу. Студэнты Германіі сустрэліся з лідэрамі вядучых партый, вучонымі, дэпутатамі, членамі Канстытуцыйнага суда, народным пісьменнікам Васілём Быкавым, студэнтамі універсітэта культуры, наведалі сем'і...

Што гэта? Нежаданне вучыцца ці які чарговы студэнцкі капрыз? Ні першае і ні другое.

Як аказалася, гэта група студэнтаў вядучых універсітэтаў Германіі, якая паглыблена цікавіцца праблемамі Усходняй Еўропы і СНД, у прыватнасці тымі працэсамі, якія адбываюцца ў Беларусі і Літве. А калі так, для іх і арганізавана паездка сюды. Яны 10 дзён правялі ў Беларусі і выехалі ў Літву. У якасці заліку стануць іх грунтоўныя даклады ў сваіх універсітэтах аб становішчы ў Беларусі і Літве.

Ці змогуць мінскія студэнты, якія цікавяцца, скажам, Германіяй ці ЗША, вось гэтак жа выехаць у гэтыя краіны і пазнаёміцца з іх жыццём?

Алег ДРАБОВІЧ.

БЕЛАРУСЬ ПРЫНЯТА Ў СУПОЛКУ ПАЛІЦЭЙСКІХ

У горадзе Мідэльфарт (Данія) знаходзілася дэлегацыя Беларускага фізкультурна-спартыўнага таварыства «Дынама» і рэспубліканскага МУС на чале з выконваючым абавязкі намесніка міністра палкоўнікам Сяргеем Жалняровічам.

Нашы суайчыннікі прынялі ўдзел у XXVI кангрэсе Еўрапейскага спартыўнага саюза паліцэйскіх (USPE). Да станоўчых вынікаў чатырохдзённай працы можна, безумоўна, аднесці прадастаўленне беларускай міліцыі пастаяннага членства ў вышэйназванай арганізацыі, што дазволіць удзельнічаць у міжнародных спаборніцтвах пад эгідай USPE, узняць прэстыж службова-прыкладных відаў спорту і ўдасканаліць прафесіянальнае майстэрства ахоўнікаў правапарадку рэспублікі.

Сяргей ХРЫПАЧ,
прэс-цэнтр МУС.

ПАЛОВУ НАКОПЛЕНАГА ЦЭЗІЮ Ў АРГАНІЗМЕ ЮНЫЯ ЧАРНОБЫЛЬЦЫ «ПАКІНУЛІ» Ў ІТАЛІІ

Каля пяці тысяч дзяцей ва ўзросце ад 7 да 13 гадоў з пацярпеўшых ад чарнобыльскай катастрофы рэгіёнаў Беларусі, а таксама Украіны і Расіі пабывалі гэтым летам у Італіі. Адпачынак і лячэнне юных чарнобыльцаў арганізавала італьянская грамадская экалагічная арганізацыя «Легамб'ентэ» ў рамках праграмы, якая атрымала назву «Праект Чарнобыль». Сёлета было адзначана трохгоддзе гэтай гуманітарнай ініцыятывы.

«Праект Чарнобыль» знайшоў шырокі водгук на Апенінах. Тысячы італьянскіх сем'яў з многіх абласцей краіны заявілі аб гатоўнасці прыняць у сябе гасцей. За месяц знаходжання ў Італіі дзеці, якія падвергліся ўздзеянню радыяцыі, праходзілі спецыяльны аздараўленчы курс, заснаваны на выкарыстанні экалагічна чыстых прадуктаў.

Паводле ацэнак арганізатараў праекта, такое лячэнне дае магчымасць вывесці з дзіцячага арганізма ад 30 да 50 працэнтаў накопленага ў ім радыеактыўнага цэзію. Гэта, у прыватнасці, пацвярджаюць і медыцынскія абследаванні дзяцей, праведзеныя пасля іх прыбыцця ў Італію і на заканчэнні аздараўленчага курса.

БЕЛТА.

СІСТЭМА КАНТРОЛЮ РЭШТКАЎ ЯДЗЕРНАГА ПАЛІВА Ў «САРКАФАГУ» ЧАРНОБЫЛЬСКАЙ АЭС СВЕДЧЫЦЬ АБ МАГЧЫМАСЦІ ЎЗНІКНЕННЯ ЛАНЦУГОВАЙ ЯДЗЕРНАЙ РЭАКЦЫІ

16 верасня, у 18.20, тры прыборы з дзесяці ўстаноўленых у адным з памяшканняў «саркафага» паказалі павышэнне нейтроннага патоку, што можа сведчыць аб узнікненні ланцуговай рэакцыі ад рэшткаў ядзернага паліва.

Як паведаміла БелаПАН украінскае інфармагенцтва УНІАН са спасылкай на інфармацыю з адміністрацыі ядзернага рэгулявання Мінэкабяспекі Украіны, у 19.04 паказанні прыбораў вярнуліся да нармальных велічынь.

12 верасня быў зафіксаваны яшчэ адзін выпадак змянення паказанняў сістэмы кантролю «саркафага». Тады павышэнне нейтроннага патоку паказалі два з дзесяці прыбораў у другім памяшканні.

Па абодвух выпадках на станцыі створаны камісіі, якія будуць расследаваць прычыны здарэння. Папярэдне спецыялісты ЧАЭС схіляюцца да таго, што паказанні прыбораў змяніліся на кароткі час з-за збояў у сістэме кантролю.

УНІАН — БелаПАН.

36,6°

Табліца спалучэння прадуктаў пры раздзельным харчаванні

НЕЛЬГА (Бялковая група — Вугляводная група)
МОЖНА (Бялковая група — Нейтральная група)
МОЖНА (Нейтральная група — Вугляводная група)

Бялковая група	Нейтральная група	Вугляводная група
Мяса і мясныя вырабы (каўбаса — у невялікай колькасці) Рыба, малюскі, ракападобныя Малако Яйкі Сыры з тлустасцю 50 працэнтаў (эдамскі, пармезан) Кансерваваныя памідоры Любыя ягады (акрамя чарніц) Садавіна з семачкамі (яблыкі, грушы, дыня, кавун) Костачкавыя (абрыкосы, слівы, персікі і г. д.) Дзікарослыя плады (шыпшына, глог) Абляпіха Цытрусавыя Экзатычная садавіна (акрамя бананаў): ківі, манга, ананас Напоі: фруктовы чай, травяныя настоі, фруктовыя сокі, сухія і паўсухія віны, шампанскае (алкагольныя напоі — не больш як бакал) Соя	Тлушчы: любы алей і масла, дыетычны маргарын Усе кісламалочныя прадукты: тварог, смятана, сыракваша, кефір, ёгурт Вяршкі Нятлусты сыр Белыя і расольныя сыры ў вымачаным выглядзе (брынза, авечы, асецінскі, сулугуні) Квашаная капуста Грыбы Зяленіна, прыправы Свежыя памідоры Любыя арэхі (акрамя арахісу) Семачкі (кунжут, сланечнікавыя, гарбузовыя) Свежыя чарніцы Разынкі Аліўкі, масліны Дрожджы Усе жэлеўтваральныя рэчывы (жэлацін, агар-агар) Напоі: пшанічная гарэлка (вельмі нямнога)	Крупы Хлеб і хлебабулачныя вырабы, пераважна з мукі грубага памолу, з вотрубямі Бульба, рэдзька, тапінамбур Бананы, курага, сухафрукты, інжыр, свежыя фінікі, мяккія салодкія яблыкі Мёд Бульбяны крухмал Піва

ЗАЎВАГІ:

1. Для паніроўкі скарыстайце не сухары і муку, а кунжутнае семя, молаты міндаль або арэхі.

2. Соусы для салатаў з прадуктаў, багатых бялкамі, гатуйце на алеі, вяршках, дабаўляючы зеленіва і лімонны сок.

3. Соусы для страў, багатых вугляводамі, рабіце з кісламалочных прадуктаў.

Часопіс «Здоровье».

НЕ РЭКАМЕНДУЮЦЦА:

1. Рафінаваныя прадукты (цукар, вырабы з белай мукі, салодкая і здобная выпечка, макароны ў вялікай колькасці, шліфаваны рыс).
2. Канцэнтраты і кансервы.
3. Бабовыя — зялёны гарошак, фасоля сычавіца.
4. Свініна.
5. Сыры яечны бялок.
6. Гатовы прамысловы маянэз, звычайныя гатункі маргарыну.
7. Чорны чай, кава, какава.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Уладзіміра СЫЧОВА

ГАДАВЫ КОНКУРС СКЛАДАННЯ

Заданне № 19

Уладзімір АЛЯКСАНДРАЎ (Расія)

Белыя: Крg7, Фс3, Се4, Сf6, Кf4 (5).

Чорныя: Кра2, Фс1, Се8, пп: а5, с2, с4, g6 (7).

Мат за 3 хады.

Заданне № 20

Алег Глушынскі (Брэст)

Белыя: Крb1, Сb3, Се3, Кс7, Кh6; пп: b6, d3, d6, f2, f6 (10).

Чорныя: Кре5, пп: b4, d7, h7 (4).

Мат за 3 хады.

ЗВЕРЦЕ РАШЭННІ

Заданні №№7—14 гадавога конкурсу складання развязваюцца наступным чынам:

№ 7. В. Іваноў. 1. Сf5! 1. е5? Кd4! 1. ed5? Сf4!

№ 8. В. Іваноў. 1. Крg5! 2. Фh6+, 1... Ке4+, Кf3+ 2. Л:е4, К:f3.

№ 9. В. Волчак. 1. Лd3! 1. Фа8? Кb7! 1. Фh7? Кg5!

№ 10. В. Ваўнейка. 1. Сf4! 2. Кf6+.

1... С:f4, С:с3, Ф:g5 2. С4+, К:с3+, К:g5.

№ 11. А. Петрусенка. Па аўтару: 1. Фh3 Кg4 2. К:g4 Крg6 3. Крh4 Кf5х, але задача мае шмат пабочных рашэнняў. Наш удзельнік конкурсу рашэнняў мінчанін Сяргей Гурыновіч прапануе наступную папраўку — дабавіць белую пешку на поле f4.

№ 12. А. Петрусенка. 1. Са4 Кс4 2. b5 Ке5 3. Крd2 Крс5 4. Крс3 Крb5 5. Крb4 Кра7 6. Кра5 Кс6х.

№ 13. В. Ваўнейка. 1. Са7!

№ 14. М. Бельчыкаў. 1. Сh2! 2. Кс7х.

Адказы на заданні даслалі ўдзельнікі гадавога конкурсу рашэнняў: А. Страх (Маладзечна), В. Каляда (Слуцкі раён), А. Кісля (Гродзенская вобласць), С. Гурыновіч (Мінск) і іншыя.

ДЗВЕ МУЗЫ

Нашы складальнікі Вадзім і Дзмітрый Жылко выдалі брашуру «Дзве музы» (шахматныя задачы і вершы), у якой змешчаны 16 твораў Вадзіма і 38 твораў яго брата Дзмітрыя. Вершы — Вадзіма. Цана 1 экземпляра — 12 тысяч рублёў. Тыраж 200 экз. МП «Контур». Мінск.

Калі хочаце набыць брашуру, аплату дасылайце паштовым пераводам на адрас: 225650, г. Лунінец, Брэсцкая вобл., вул. Чырвонаармейская, 23/2, Жылко Вадзіму Вітальевічу.

СПОРТ-ЭКСПРЭС

ЯНОЎСКІ ПРАЦЯГВАЕ ЗДЗІЎЛЯЦЬ

Восем гадоў прайшло з таго часу, як віцяблянін Вячаслаў Яноўскі стаў алімпійскім чэмпіёнам у Сеуле, але пальчаткі вешаць на цвік ён яшчэ не збіраецца.

Праўда, зараз Яноўскі выступае як прафесіянал і абараняе колеры аднаго з расійскіх клубаў.

Нядаўна ва ўкраінскім горадзе Фаставе беларускі баксёр правёў 12-раундавы паядынак за званне Пан-амерыканскай баксёрскай асацыяцыі (РАВА).

Сапернікам Вячаслава быў уладальнік гэтага тытула казах Бахіджан Аманбаеў, які ў рэйтынгу Сусветнай баксёрскай асацыяцыі (WBA) займаў 11-е месца. Праўда, гэты фактар зусім не засмуціў Яноўскага і ён выдатна адбаксіраваў усе 12 раўндаў, за што суддзі па ачках аддалі яму перамогу.

Бліжэйшыя планы Яноўскага пакуль не вызначаны. Магчыма, 13 кастрычніка яго можна будзе ўбачыць у Барысаве, дзе мяркуецца правесці міжнародную сустрэчу з удзелам вядомых прафесіяналаў баксёраў і кік-баксёраў. Усё будзе залежаць, відаць, ад велічыні ганарару, які прапануюць Яноўскаму арганізатары турніру.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

А КАЛІ Б БЫЛІ ПОЎНЫМ САСТАВАМ...

У прыгарадзе англійскай сталіцы прайшоў чарговы чэмпіянат Еўропы па водналыжнаму спорту сярод юніёраў (узрост — да 21 года).

Каманды 23 краін кантынента прынялі ўдзел у гэтых папулярных спаборніцтвах. Сярод іх былі такія гранды водных лыжаў, як зборныя гаспадароў чэмпіянату, а таксама Францыі, Італіі, Грэцыі, Аўстрыі, Расіі, Германіі, Нідэрландаў, Швецыі, Чэхіі, Бельгіі... Выступала на спаборніцтвах і каманда Рэспублікі Беларусь: праўда, з-за абмежаваных фінансавых магчымасцей нашу краіну прадстаўлялі ўсяго тры спартсмены з шасці.

Беларусь у водналыжным спорце — краіна вядомая і аўтарытэтная. Усяго некалькі лічбаў і фактаў. Адзін толькі спартыўны клуб «Алімпія», які 30 гадоў назад стварыў і да сённяшняга дня ўзначальвае заслужаны трэнер СССР і Беларусі Віктар Наважылаў, даў свету дзесяткі чэмпіёнаў і рэкардсменаў, якія заваявалі на сусветных і еўрапейскіх чэмпіянатах 70(!) узнагарод. Шэсць апошніх гадоў беларуская зборная нязменна выйграе Кубак Еўропы.

На гэты раз наша юніёрская каманда выступіла ніжэй за свае магчымасці. Па-першае, адсутнасць поўнага саставу зборнай вымушала спартсменаў дзейнічаць разважліва: калі — асцярожна, а калі — і рызыкоўна... Па-другое, за плячыма іх быў цяжкі і напружаны сезон. Па-трэцяе, суддзі вельмі ўжо сімпатызавалі гаспадарам — англічанам...

І тым не менш, выхаванцы В. Наважылава не засталіся без медалёў і на гэты раз. Крыху ўступіўшы толькі гаспадыням чэмпіянату — англійскім спартсменкам Сары Гацці і Мэры Томс, бронзавым прызёрам стала Алеся Кохан у фігурным катанні. Блізкай да ўзнагароды была і Ірына Турэц у скачках з трампліна, аднак у фінале яна атрымала цяжкую траўму і выбыла з барацьбы: у выніку Іра толькі пятая. Трэці наш удзельнік — Максім Дзікі па ўстаноўцы трэнера рызыкаваў, імкнучыся паказаць усё, на што здатны, і гэта, натуральна, прыводзіла да зрываў: адзін у полі не воін... Лепшы яго паказчык у фігурным катанні — усяго толькі 11-ы сярод 27 удзельнікаў.

Сярод 23 каманд-удзельніц зборная Беларусі заняла 6-е месца. Для 50-працэнтнага саставу каманды гэта не такі ўжо і дрэнны вынік.

(Аб праблемах і пытаннях, што стаяць перад беларускай школай водналыжнага спорту, аб дасягненнях і перспектывах яго мы раскажам больш падрабязна ў адным з бліжэйшых нумароў «Звязды».)

Анатоль МЯСНІКОЎ.

БЕЛАРУСЬ «НАКРЫЛА» ФІЛІПІНЫ

У Ерэване працягваецца XXXII шахматная алімпіяда.

Прайшоў трэці тур, які таксама стаў паспяховым для беларускіх гросмайстраў. Мужчынская зборная ўпэўнена абыграла зборную Філіпін — 3:1. Перамогі дабіліся Аляксандраў і Дыдышка, а Гельфанд і Мачалаў звялі свае паядынкі ўнічыю.

Жаночая каманда Беларусі — Заяц, Лагвілава, Сарокіна — сустракалася з філіпінкамі і выйграла «ўсухую» — 3:0.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

Чырвонаму Крыжу — 75 гадоў

У верасні гэтага года Беларускае Таварыства Чырвонага Крыжа адзначае сваё 75-годдзе.

На сустрэчы з журналістамі віцэ-прэзідэнт таварыства Зінаіда Паўловіч расказала пра тое, у якіх умовах і па якіх напрамках працуе сёння Чырвоны Крыж.

Асноўная праграма зараз — гэта служба міласэрнасці, дапамога адзінокім старым людзям. Ствараюцца цэнтры медыка-сацыяльнай дапамогі (іх ужо 113 па Беларусі), зусім новы праект — цэнтр па догляду за цяжкахворымі невылечнымі старымі. Акрамя гэтага, з 1986 года вядзецца Чарнобыльская праграма — матэрыяльная дапамога перасяленцам, будаўніцтва медцэнтраў, аздараўленне дзяцей, хворых на рак.

У 1993 годзе Чырвоны Крыж стварыў службу выратавання ў экстрэмальных сітуацыях, якая ўжо зараз паказала, што існуе яна не проста так і мае дастаткова высокі ўзровень падрыхтоўкі. З гэтага года пачынаецца комплексная праграма медыка-санітарнай падрыхтоўкі навучэнцаў. І, вядома ж, застаюцца старыя, традыцыйныя праграмы, як, напрыклад, донарства (з 1936 года) і пошук сваякоў, сяброў ці месцаў іх пахавання (з 1914 года).

Сёння Беларускі Чырвоны Крыж разгарнуў шырокую міжнародную дзейнасць. Нам дапамагае Міжнародны рух Чырвонага Крыжа і Чырвонага Паўмесяца, асабліва цеснае супрацоўніцтва — з Германіяй, Францыяй, Японіяй, Галандыяй. Як адзначыла Зінаіда Паўловіч, «цяпер мы ўжо не прасіцелі, а партнёры, хоць і нераўнапраўныя».

Яна САВІЦКАЯ.

Праз год у БДУ з'явяцца бакалаўры

Нарэшце абраны дэкан філалагічнага факультэта Белдзяржуніверсітэта. Ім стала доктар педагагічных навук, прафесар Ларыса Аляксандраўна Мурына. Дагэтуль Ларыса Мурына ўзначальвала кафедру рыторыкі і методыкі выкладання рускай мовы і літаратуры.

Між іншым, выбар зроблены зусім не выпадкова. Справа ў тым, што сёлета на факультэце будзе ўведзена новая сістэма навучання, адной з распрацоўшчыкаў якой і была цяперашні дэкан. Сутнасць пераўтварэнняў у наступным: з гэтага часу навучанне студэнтаў умоўна падзеліцца на два этапы. Па выніках першага (4 курсаў) выпускнікі атрымаюць дыплом аб вышэйшай адукацыі з прысваеннем кваліфікацыі «філолаг-бакалаўр», якая, зрэшты, не дае права на выкладанне. Далей навучанне працягнуць толькі самыя здольныя, якія апроч кваліфікацыі «філолаг-магістр» і права быць выкладчыкам змогуць набыць таксама другую спецыяльнасць.

Сяргей ГРЫБ.

КРЫМІНАЛ

Часу для пакаяння будзе дастаткова

Звыш 2 тысяч долараў, 3 мільёны рублёў і даразахавальніцу ўкралі двое «гастралёраў»-магілёўчан з прыбудовы да касцёла ў адной з вёсак Воранаўскага раёна. У плябанію зладзеі пранікլі пад раніцу. Для гэтага ім не прыйшлося нават нешта ўзломваць, бо дзверы былі адчынены...

У гэты час святар і яго сваякі займаліся ліквідацыяй пажару: якраз на двары загарэўся хлеў. Як потым высветлілася, не выпадкова. Зрабіўшы сваю чорную справу, зладзеі накіраваліся да выхаду, але на парозе сутыкнуліся з братам ксяндза.

Пырснуўшы яму ў твар газам, рабаўнікі, якія былі ў масках, кінуліся наўцёкі. Ды толькі нядоўга гулялі яны на волі. Праз дзве гадзіны за тры кіламетры ад месца здарэння нарад воранаўскай міліцыі заўважыў уцекачоў на ўскрайку лесу. Пасля дагляду сумкі і кішэняў затрыманых ніякіх сумненняў адносна «аўтараў» абрабавання не засталося.

А ў мяшку была трава

Першай забіла трывогу аб знікненні 73-гадовага жыхара Скідаля яго жонка. Надвячоркам той паехаў на веласіпедзе да няблізкага балотца каля вёскі Каўшова, дзе раз-пораз збіраў раску — траву, карысную для кармлення качак. Але дамоў стары не вярнуўся ні вечарам, ні праз суткі. Актыўныя пошукі ў раёне мяркуемага знаходжання гэтага чалавека дазволілі аператыўнай групе спачатку знайсці ў вадаёме непадалёк ад берага веласіпед і мяшок з травой, а потым побач у балотцы і труп гаспадара.

Па падазрэнню ва ўчыненым злачынстве затрыманы фермер з мясцовай вёскі, палеткі якога і падзяляла невялічкая рачулка з балотцам. Верагодна, стары трапіў пад гарачую руку фермера, у якога нехта пастаянна капаў на полі бульбу.

Георгій СЫСОЙ,
прэс-цэнтр Гродзенскага УУС.

Па такіх правілах лепш не гуляць

«Крымінальныя элементы» працягваюць «трушчыць» машыны вядомых спартсменаў.

Не паспелі сціхнуць спрэчкі з нагоды «знойдуць ці не знойдуць эксклюзіўны «Ягуар» футбаліста Аляксандра Мятліцкага?» (па ацэнкам спецыялістаў, машына каштуе каля 100 тысяч долараў), які ў яго ўкралі адразу ж па прыездзе спартсмена дамоў з Аўстрыі, як у сталіцы Беларусі стаў ахвярай хакейны галкіпер зборнай Расіі і канадскага клуба «Вініпег Джэтс» Мікалай Хабібулін. «Мерседэс» расіяніна, які заскочыў падчас адпачынку на некалькі дзён да жонкі, знік гэтак жа таямніча, як... і быў знойдзены. Бо знайшоў яго сам гаспадар на стаянцы аўтамашын. Дзе ж зараз «гарцуе» чырвоны «Ягуар» Мятліцкага, вядома, бадай што, толькі самім угоншчыкам.

Удар ніжэй пояса

Неаднаразовы чэмпіён свету па кікбоксінгу Уладзімір Задзіран, асуджаны ў 93-м на 5 гадоў пазбаўлення волі за «рэкет», наўрад ці «дацягне» свой тэрмін у калоніі.

Зараз экс-спартсмен пераведзены на абследаванне з магілёўскай калоніі ў мінскі турэмны шпіталь, дзе ён яшчэ прабудзе некалькі дзён. Як лічаць медыкі, старыя спартыўныя траўмы патрабуюць таго, каб сёння Задзірану была зроблена тэрміновая аперацыя на назе. На жаль, шпітальныя ўмовы дазваляюць аб гэтым толькі марыць.

Ці адсудзяць у хакеіста кватэру?

Да скандалу дайшла сітуацыя вакол варатара мінскага хакейнага клуба «Цівалі» і зборнай Беларусі Аляксандра Гаўрылёнка.

Хакейнае таварыства «Дынама» падало на клуб і хакеіста судовы іск, у якім патрабуе вяртання службовай кватэры, «прыхватызаванай» падчас акцыяніравання «Цівалі». Па словах прэзідэнта клуба Ігара Макаеда, гэту справу яны выйграюць, бо дынамаўская кватэра была аддадзена Гаўрылёнку на законных падставах. А як там вырашыць суд?

Алесь СІВЫ.

ВІНШАВАННІ

*Любая мамачка, **Марыя Захараўна Літвінава!** Віншуем з днём нараджэння. Заўсёды заставайцеся здаровай, радаснай, шчаслівай.*

Муж, сыны, нявестка.

Каханую жонку і мамачку віншуем з днём нараджэння. Здароўя, шчасця табе, шчырага кахання.

Сям'я Кастусікаў.

*Ад усёй душы і шчырага сэрца віншую дарагую, любую жонку **Агафію Аляксееўну Тарбякову** з днём нараджэння.*

Жадаю моцнага здароўя, шчасця і мірнага неба.

Муж.

*Сардэчна віншуем з днём нараджэння **Тамару Васільеўну Асташонак.***

Жадаем кветкай заставацца на ўсё жыццё, шчаслівай будзь на век і ў гэты дзень.

Бацькі, сёстры, муж.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск –	6.50	19.15	12.25
Віцебск –	6.40	19.06	12.26
Магілёў –	6.39	19.05	12.26
Гомель –	6.39	18.59	12.20
Гродна –	7.07	19.28	12.21
Брэст –	7.07	19.31	12.24

МЕСЯЦ

Першая квадра 20 верасня

ІМЯНІНЫ

Пр. Івана, Макарыя, Серапіёна, Лукі

К. Эўзэпіі

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца малавоблачнае, без ападкаў надвор'е. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве — 9—11, Мінску, Гомелі — 10—12, Гродне — 11—13, Брэсце — 12—14 градусаў.

У наступныя двое сутак захаваецца такое ж надвор'е, уначы на значнай частцы тэрыторыі замаразкі да 0 — мінус 4, удзень — 10—15 градусаў цяпла.

Панядзелак, 23 верасня

Беларускае тэлебачанне

15.00 Навіны.
15.15 «Фліпер». Тэлесерыял.
16.00 Тэлебачанне — школе. Чалавек і свет. 1 клас. Свойскія жывёлы.
16.20 «Жылі-былі...» Перадача 4-я.
16.40 «На добры лад». Перадача з Гомеля.
16.50 Майстэрня. Мастак Юрый Любімаў.
17.05 «Гэта мы не праходзілі...» Эканамічная праграма.
17.20 «Пазнай сябе». Тэма: «Жанчына і мужчына».
17.50 Музычны антракт.
18.00 Фінансавы час.
18.20 Эканамікст.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.00 Рэферэндум: шчырая размова.
19.45 «Люстэрка». Праграма для жанчын.
20.05 Беларускі дом. Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.45 Спартыўны тэлекур'ер.
22.05 «Гарачы снег». Маст. фільм.
23.45 Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Дынама-93». 2-гі тайм.
0.35 Навіны.

ГРТ

14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.20 «Горад сабак». Мультсерыял.
14.45 Марафон-15.
15.00 Зорная гадзіна.
15.40 «Элен і хлопцы».
16.05 Джэм.
16.30 «Вакол свету». Па старонках перадачы «Клуб падарожнікаў».
17.00 Навіны.
17.20 «Новая ахвяра».
18.10 Гадзіна пік.
18.35 Адгадай мелодыю.
19.00 «Мы». Вядучы — У. Познер.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.40 Фантастычны дэтэктыў «Багз — электронныя жучкі». «Надзея на поспех».
21.45 Э. Радзінскі. «Тэатральны раман».
22.30 Кубак свету «Майстар-раллі-96». Парыж — Масква — Байканур — Улан-Батар.
22.45 Навіны.
22.55 «Лінія кіно». Фільм Нійоле Адаменайтэ «Дом на пяску».

Расія

16.00, 19.00, 23.00 Весткі.
16.20 Блак-нот. Музычна-інфармацыйная праграма.
16.35 «Чэленджэрс». Серыял для падлеткаў.
17.05 Залежыць ад цябе.
17.20 Праўда аб гербалайфе.
17.30 L-клуб.
18.15 Момант ісціны.
19.30 «Санта-Барбара».
20.30 Джэнтльмен-шоу.
21.00 Надвор'е на заўтра.
21.05 «На вастрых нажа». Маст. фільм.
22.00 Тэлескоп.
22.30 Арт-абстрэл.
23.30 Тавары — поштай.
23.50 Музыка ўсіх пакаленняў.
23.45—0.11 Не спі і глядзі. «Руская фармула».

Санкт-Пецярбург

17.00 Мультфільм.
17.05 «Солцы». Серыял.
17.35 Паказвае Ленінградская АТК.
18.40 Вялікі фестываль.
18.55, 22.10, 23.45 Інфарм ТБ.
19.15 Спорт.
19.20 «Першае каханне». Серыял.
20.10 Чэхаўскі фестываль. Перадача 2-я.
20.40 Тэлеслужба бяспекі.
20.55 Спартыўны агляд.
21.05 «Жыццё Кліма Самгіна». 14-я серыя.
22.30 Гістарычныя расследаванні. Рускае золата. Частка 1-я.
23.05—23.52 Хакей. ЦСКА — «Ак-Барс» (Казань).

НТБ

17.00 Дак. фільм «Дзікая прырода: барацьба за жыццё».
17.10 Футбольны клуб.
18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
18.35 Герой дня.
19.00 Свет кіно. Джон Карпентэр. Маст. фільм «Туман».
20.30 Рэн ТБ прадстаўляе: «Кансуэла Роста. Хто гэта».
21.35 Фестываль міні-серыялаў. «Эдзелка Райнмана» (ЗША).
22.30 Часінка.
23.20 Сусветная шахматная Алімпіяда.
23.25 Тэніс у поўнач.

Аўторак, 24 верасня

Беларускае тэлебачанне

7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 Эканамікст.
8.00 Навіны.
8.15 «Гэта мы не праходзілі...» Эканамічная праграма.
8.30 Абібок.
9.00 Тэлебачанне — школе. Чалавек і свет. 1-ы клас. Свойскія жывёлы.
9.20 «Дзяжурная аптэка». Тэлесерыял.
10.20—10.40 Тураб'ектыў.
15.00 Навіны.
15.15 «Фліпер». Тэлесерыял.
16.00 Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура, 8-ы клас. Ефрасіння Полацкая і яе «Жыціе».
16.30 «Я рок пра ўсё». Праграма для дзяцей.
17.00 Урокі Наталлі Наважылавай.
17.30 Музычны антракт.
17.40 Мотаспорт. Суперсаб. Чэмпіянат свету-96.
18.15 «Будзьце здаровы».
18.25 Эканамікст.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.00 Рэферэндум: шчырая размова.
19.35 «Дзяжурная аптэка».
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 Музычны антракт.
22.05 Аляксандр Збруеў і Ірына Мазуркевіч у маст. фільме «Усё будзе добра».
23.50 Навіны.

ГРТ

14.00, 17.00, 22.30 Навіны.
14.20 «Горад сабак».
14.45 Квар'етэ «Вясёлая квампанія».
14.55 Мульцітролія.
15.10 Чароўны свет, або Сінема.
15.40 «Элен і хлопцы».
16.05 ...Да шаснаццаці і старэйшым.
16.30 «Вакол свету».
17.20 «Новая ахвяра».
18.10 Гадзіна пік.
18.35 Адгадай мелодыю.
19.00 «Мы».
19.45 Мультфільм.
20.00 Час.
20.40 Прыгодніцкі фільм «Вогненныя вёрсты».
22.25 «Майстар-раллі-96».
22.40 Хіт-парад.

Расія

6.00 Ранішні экспрэс.
6.25 Па дарозе на працу.
6.35 «Мак і Матлі». Серыял.
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Весткі.
7.20 Ранішні экспрэс-2.
7.50 У свеце капіталу.
8.00 Рэтра-шлягер.
8.25 Дарагая рэдакцыя.
9.00 «Санта-Барбара».
9.50, 10.20, 23.20 Тавары — поштай.
16.20 Блак-нот. Музычна-інфармацыйная праграма.
16.35 «Чэленджэрс». Серыял для падлеткаў.
17.10 Залежыць ад цябе.
17.25 Тэлечасопіс «Здароўе».
17.35 Эх, дарогі!
18.00 Надзвычайны канал.
18.25 Губернскія выбары-96.
19.30 «Санта-Барбара».
20.30 Раз у тыдзень.
21.00 Надвор'е на заўтра.
21.05 Чырвоная паласа.
21.30 Дні Шастаковіча. «Гамлет». Маст. фільм. 1-я серыя.
22.55 «Мімалётнасці». Мультфільм.
23.30 Музыка ўсіх пакаленняў.
23.45 «Хто на што здатны». Конкурсная праграма.
23.55—0.45 [illegible]

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55, 23.20 Інфарм ТБ.
12.10 «Першае каханне». Серыял.
13.00 Тэрмін адказу — сёння.
13.30 Парады садаводам.
13.40, 20.40 Тэлеслужба бяспекі.
14.10 Дэтэктыў. «Дэмпсі і Мейкпіс». 1-я серыя.
14.55 Тэатральная рэвалюцыя?
15.20 «Вуліца рыбакоў у Клайпедзе». Тэлефільм (Германія).
16.10 Тата, мама і я — спартыўная сям'я.
16.55 «Філасофія па Філу». Серыял для падлеткаў.
17.00 «Дзецям пра звяранят».
17.35 Паказвае Ленінградская АТК.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 «Першае каханне». Серыял.
20.10 Фармула згоды.
20.55 Спартыўны агляд.
21.05 «Дэмпсі і Мейкпіс». 1-я серыя.
22.15—23.25 «Дым». Маст. фільм. 1-я серыя.

НТБ

6.00, 9.00, 13.00 Сёння.
6.20 «Містэр Ніхто, або Небяспечныя гульні» (Германія—Вялікабрытанія). 1-я серыя.
7.15 Маст. фільм «Хто там спявае».
8.40 Рускі альбом. Група «Нагу звяз».
9.20 Маст. фільм «Цудоўныя гады» (ЗША).
9.45 Дак. фільм «Успомнім тыя гады. 1978» (Вялікабрытанія).
10.40 Маст. фільм «Туман» (ЗША).
12.05 Фестываль міні-серыялаў. «Эдзелка Райнмана» (ЗША).

Расійскія універсітэты

14.45 «З гісторыі рускага партрэта. Рокатаў і Левіцкі».
15.05 Ю. М. Лотман. Гутаркі аб рускай культуры. Перадача 5-я.
15.40 Урокі малявання. «Вясна».
16.00 Музычныя навіны.
16.10 «Брадвей» нашага юнацтва. Дак. фільм А. Габрыловіча.
16.40 Навіны.

НТБ

17.00 Дак. фільм «Дзікая прырода. Барацьба за жыццё».
17.30 Жаночыя гісторыі. «Яе першы мужчына» (Італія). 3-я серыя.
18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
18.35 Герой дня.
19.00 Вікторыя Гасман у фільме Дэна Рыза «Дарагі тата».
20.50 Футбол. «Сількеборг» (Данія) — «Спартак» (Масква).
22.30 Часінка.
23.20 Сусветная шахматная Алімпіяда.
23.45 Скалалазанне. Кубак свету.

Серада, 25 верасня

Беларускае тэлебачанне

7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 Эканамікст.
8.00 Навіны.
8.15 «Наталі маю самоту». Дак. фільм.
8.30 Камп'ютэрны палігон.
9.00 Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 8-ы клас. Ефрасіння Полацкая і яе «Жыціе».
9.30 «Дзяжурная аптэка».
10.30—11.30 Відзьма-нявідзьма.
15.00 Навіны.
15.10 «Фліпер». Тэлесерыял.
15.55 «Сядзіба». Праграма для дачнікаў.
16.30 Творцы. Літаратуразнаўца Юльян Пшыркоў.
16.55 Крэда. [illegible]
17.15 Госці ў хату. «Гульні народаў свету».
17.45 «Вострыя вуглы». Праграма для моладзі.
18.05 Праграма па пісьмах гледачоў.
18.15 Музычны антракт.
18.25 Эканамікст.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.00 Рэферэндум: шчырая размова.
19.35 «Дзяжурная аптэка».
20.35 «Хто гэта?» Тэлегульня.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 Аўта-парк.
22.10 Па старонках тэлемарафона «Памяць». Мемарыялу «Брэсцкая крэпасць-герой» — 25 гадоў.
23.50 Суперлот.
0.20 Навіны.

ГРТ

8.00 Навіны.
11.10 У эфіры тэлерадыёкампанія «Мір».
11.55 «Ціхі Дон». 1-я серыя.
13.40 Мультфільм.
14.00 Навіны.
14.20 «Горад сабак».
14.45 Кактус і К°.
15.10 Да-мі-соль.
15.40 «Элен і хлопцы».
16.05 Тэт-а-тэт.
16.30 «Вакол свету».
17.00 Навіны.
17.20 «Новая ахвяра».
18.10 Гадзіна пік.
18.35 Адгадай мелодыю.
19.00 Тайны еўрапейскай разведкі ў праграме Эльдара Разанава.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.40 «Шастаковіч смяецца». Музычны фільм.
21.00 Кубак свету «Майстар-раллі-96». Парыж—Масква—Байканур—Улан-Батар.
21.20 Футбол. «Аякс» (Галандыя) — «Грасхопер» (Швейцарыя).
23.20 Навіны.
23.30 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Агляд 7 матчаў.

Расія

6.00 Ранішні экспрэс.
6.25 Па дарозе на працу.
6.35 «Мак і Матлі». Серыял.
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Весткі.
7.20 Ранішні экспрэс-2.
7.50 У свеце капіталу.
8.00 Рэтра-шлягер.
8.25 Дарагая рэдакцыя.
9.00 «Санта-Барбара».
9.50, 23.20 Тавары — поштай.
10.20—12.00 «Авадзень». Маст. фільм.
16.20 Блак-нот.
16.35 «Чэленджэрс». Серыял для падлеткаў.
17.05 Залежыць ад цябе.
17.20 Тэлечасопіс «Здароўе».
17.30 А. Пугачова ў праграме «Астралогія кахання».
18.00 Клуб губернатараў.
18.25 Лідэр-прагноз.
19.30 «Санта-Барбара».
20.30 Аляксандр Разенбаум у праграме «Бочка мёду».
21.05 Ад фортэ да піяна.
21.35 «Гамлет». Маст. фільм. 2-я серыя.
23.30 Музыка ўсіх пакаленняў.
23.45 «Хто на што здатны». Конкурсная праграма.
23.55—0.20 Не спі і глядзі. «Другое дыханне».

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55, 23.15 Інфарм ТБ.
12.10 «Першае каханне». Серыял.
13.00 Тэрмін адказу — сёння.
13.30 Парады садаводам.
13.40, 20.40 Тэлеслужба бяспекі.
14.10 «Дэмпсі і Мейкпіс». Серыял (ЗША).
15.00 Балет [illegible]
15.25 «На біс». Зураб Саткілава.
15.40 Скарбы Пецярбурга.
16.10 Асабістая справа.
16.35 «Філасофія па Філу». Серыял для падлеткаў.
17.00 Мультфільм.
17.05 «Солці». 11-я серыя.
17.35 Паказвае Ленінградская АТК.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 «Першае каханне». Серыял.
20.10 Толькі без панікі.
20.50 Спартыўны агляд.
21.00 «Дэмпсі і Мейкпіс». Серыял. (ЗША).
22.15—23.20 «Дым». Маст. фільм. 2-я серыя.

НТБ

6.00, 9.00, 13.00 Сёння.
6.20 «Містэр Ніхто, або Небяспечныя гульні». Серыял.
7.10 Маст. фільм «Забойства сярод сяброў» (ЗША).
8.40 Маст. фільм «Музыканты».
9.20 Маст. фільм «Цудоўныя гады» (ЗША).
10.05 Дак. фільм.
11.00 Маст. фільм «Дарагі тата».
12.40 «Доктар Угол».

Расійскія універсітэты

14.40 Д. Шастаковіч. Сёмая сімфонія. Дакументы. Роздумы.
15.35 Руская мова. Сакрэты арфаграфіі. Урок 1-ы.
16.00 Музычныя навіны.
16.10 «Брадвей» нашага юнацтва». Дак. фільм А. Габрыловіча.
16.40 Навіны.

НТБ

17.00 Мультсерыял.
17.30 Жаночыя гісторыі. «Яе першы мужчына» (Італія). 4-я серыя.
18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
18.35 Герой дня.
19.00 Клод Брасер у фільме «Вайна паліцый» (Францыя).
20.45 «Доктар Угол».
21.35 Фестываль міні-серыялаў. «Востраў Эліс: чысцілішча для эмігрантаў» (ЗША). 1-я серыя.
22.30 Часінка.
23.20 Сусветная шахматная Алімпіяда.
23.25 Такое спартыўнае жыццё.
23.55 Кафэ «Абломаў».

Чацвер, 26 верасня

Беларускае тэлебачанне

7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 Эканамікст.
8.00 Навіны.
8.15 Аўта-парк.
8.30 «Дзяжурная аптэка».
9.30--10.20 Тэлевізійны АРТ-клуб. «Летні антракт».
15.00 Навіны.
15.10 «Фліпер». Тэлесерыял для дзяцей.
15.55 Тэлебачанне — школе». Гісторыя. 11-ы клас. Культура Беларусі (канец XVIII — першая палова XIX ст.).
16.25 Канцэртны сезон. Фіеста гітарыстаў.
16.55 Арсенал. Праграма для вайскоўцаў.
17.25 Урокі Наталлі Наважылавай.
17.55 Музычны антракт.
18.05 Майстэрня. Мастак Валерый Славук.
18.25 Эканамікст.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.00 Вертыкаль. Рэформы і ўлада. Інтэрв'ю старшыні Мінскага аблвыканкома П. П. Пётуха.
19.35 «Дзяжурная аптэка».
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.35 Музычны антракт.
22.10 Вія Артмане ў маст. фільме «Тэатр». 1-я серыя.
23.15 «Оскар». Тэлегульня. «Крок». Да Міжнароднага дня турызму.
0.15 Навіны.

ГРТ

8.00 Навіны.
8.15 «Новая ахвяра».
9.00 Футбол. «Фенербахчэ» (Турцыя) — «Ювентус» (Італія).
9.55 Мультфільм.
10.10 Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
11.00 Навіны (з сурдаперакладам).
11.10 У свеце тэлерадыёкампаніі «Свет». «Пад дахам міру».
11.55 «Ціхі Дон». 2-я серыя.
13.45 «Два сквапныя медзведзяняці». Мультфільм.
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.20 «Горад сабак».
14.45 Лего-го!
15.10 Цін-Тонік.
15.40 «Элен і хлопцы».
16.05 Рок-урок.
16.30 «Вакол свету». Па старонках перадачы «Клуб падарожнікаў».
17.00 Навіны.
17.20 «Новая ахвяра».
18.05 Гадзіна пік.
18.30 Іграй, гармонік любы!
19.00 Сам-насам. Вядучы — А. Любімаў.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.40 Пол Ньюмен у камедыі «Шчаўчок».
22.55 Кубак свету «Майстар-раллі-96». Парыж— Масква—Байканур—Улан-Батар.
23.10 Навіны.
23.20 «Абоз». Шоу Івана Дзямідава.

Расія

6.00 Ранішні экспрэс.
6.25 Па дарозе на працу.
6.35 «Мак і Матлі». Серыял.
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Весткі.
7.20 Ранішні экспрэс-2.
7.50 У свеце капіталу.
8.00 Рэтра-шлягер.
8.25 Дарагая рэдакцыя...
9.00 «Санта-Барбара».
9.50, 23.20 Тавары — поштай.
10.20—11.30 «Чорны прынц Аджуба». Маст. фільм. 1-я серыя.
16.20 Блак-нот.
16.30 «Чэленджэрс». Серыял.
17.00 Залежыць ад цябе.
17.15 «Вялікія непрыемнасці». Мультфільм.
17.25 Экспавеснік.
17.35 Царская ложа.
18.00 Новае пятае кола.
18.40 «Цёмная» для С. Грыгар'янца.
19.00 «Санта-Барбара».
20.30 Рэк-тайм.
20.45 Лато-«Мільён».
21.00 Надвор'е.
21.05 Фантастычны свет. «Дакрананне». Маст. фільм.
22.45 Музыка на дэсерт.
23.30 Музыка ўсіх пакаленняў.
23.45 «Хто на што здатны». Конкурсная праграма.
23.55—0.20 Не спі і глядзі.

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55, 23.35 Інфарм ТБ.
12.10 «Першае каханне». Серыял.
13.00 Тэрмін адказу — сёння.
13.30 Парады садаводам.
13.40, 20.40 Тэлеслужба бяспекі.
14.10 «Дэмпсі і Мейкпіс». Серыял (ЗША).
15.00 «Фільм пра Фіму». Я. Шыфрын.
15.35 «Музычныя серады ў М. А. Рымскага-Корсакава».
16.10 Парадоксы гісторыі. «Нататкі жанчыны ў чорным».
16.35 «Філасофія па Філу». Серыял для падлеткаў.
17.05 «Заапаркі свету», «Муха-Цакатуха».
17.35 Паказвае Ленінградская АТК.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 «Першае каханне». Серыял.
20.10 Асабістая справа.
20.55 Спартыўны агляд.
21.05 «Дэмпсі і Мейкпіс». Серыял. (ЗША).
22.15 Закулісе. «Папялушцы» — 50... і заўсёды 16".
22.55—23.40 «Тэлекампакт». Музычнае шоу.

НТБ

6.00, 9.00, 13.00 Сёння.
6.20 «Містэр Ніхто або Небяспечныя гульні». (Германія—Вялікабрытанія). 3-я серыя.
7.15 «Дзеці ў цемры». Маст. фільм (ЗША).
9.20 Маст. фільм «Цудоўныя гады» (ЗША).
9.45 Дак. фільм «Успомнім тыя гады. 1980 г.».
10.35 «Вайна паліцый». Маст. фільм (Францыя).
12.15 «Востраў Эліс: чысцілішча для эмігрантаў» (ЗША). 1-я серыя.

Расійскія універсітэты

14.35 Альфрэд Шнітке. «Паміж мінулым і будучым». Частка 2-я.
15.25 Ю. М. Лотман. Гутаркі аб рускай культуры. Перадача 6-я.
16.00 Музычныя навіны.
16.10 «Брадвей» нашага юнацтва». Дак. фільм А. Габрыловіча.
16.40 Навіны.

НТБ

17.00 Мультсерыял «Горац» (Францыя).
17.30 Жаночыя гісторыі. «Яе першы мужчына» (Італія). 5-я серыя.
18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
18.35 Герой дня.
19.00 Рутгер Хаўэр у фільме «Узяць жывым або мёртвым».
21.35 «Востраў Эліс: чысцілішча для эмігрантаў» (ЗША). 2-я серыя.
22.30 Часінка.
23.20 Сусветная шахматная Алімпіяда.
23.25 Маст. фільм «Дзякуй за кожную новую раніцу» (Чэхія).

Пятніца, 27 верасня

Беларускае тэлебачанне

7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 Эканамікст.
8.00 Навіны.
8.15 «Яшчэ не вечар...» Цыганская сям'я Міткевічаў.
8.30 «Час цішыні. Пасля пленэру». Дак. фільм.
8.45 «Кароль і дыня». Мультфільм.
9.00 Тэлебачанне — школе. Гісторыя, 11-ы клас. Культура Беларусі (канец XVIII — першая палова XIX ст.).
9.30 «Дзяжурная аптэка».
10.30—10.50 «Люстэрка». Праграма для жанчын.
15.00 Навіны.
15.15 «Фліпер». Тэлесерыял.
16.00 Педагагічны экран. «Новыя формы ў дашкольнай і школьнай адукацыі».
16.40 «Радавод» на III фестывалі беларускай полькі ў Чачэрску.
17.15 «Правінцыя». Талачынскі раён.
17.45 Музычны антракт.
17.55 «Кантрасты». Прававая праграма.
18.25 Эканамікст.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.00 Рэферэндум: шчырая размова.
19.35 «Дзяжурная аптэка».
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 Музычны антракт.
22.10 «Тэатр». Маст. фільм. 2-я серыя.
23.25 «12, ці На ноч гледзячы».
23.45 Акалада. Музычная праграма.
0.15 Навіны.

ГРТ

8.00 Навіны.
8.15 «Новая ахвяра».
9.10 Сам-насам. Вядучы — А. Любімаў.
9.50 Смак.
10.10 «Дзень нараджэння». Мультфільм.
10.20 Пакуль усе дома.
11.00 Навіны (з сурдаперакладам).
11.10 У эфіры тэлерадыёкампанія «Свет». «Ад пятніцы да пятніцы. Займальныя сюжэты з краін Садружнасці».
11.55 «Ціхі Дон». 3-я серыя.
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.20 «Горад сабак».
14.45 «Востраў Чунга-Чанга». Сустрэча з паэтам Юрыем Энціным.
15.05 Шлях да Храма.
15.40 «Элен і хлопцы».
16.05 «Дзеючыя асобы». «Новы дырэктар».
16.30 «Вакол свету». Па старонках перадачы «Клуб падарожнікаў».
17.00 Навіны.
17.20 «Новая ахвяра».
18.15 Чалавек і закон.
18.45 Поле цудаў.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.40 Вялікія сышчыкі: Каломба ў дэтэктыве «Сцэнарый забойства».
22.30 Погляд.
23.10 Кубак свету «Майстар—раллі-96». Парыж—Масква—Байканур—Улан-Батар.
23.30 Навіны.
23.40 «Асеннія спакусы». Фільм з удзелам Наталлі Фацеевай.

Расія

6.00 Ранішні экспрэс.
6.25 Па дарозе на працу.
6.35 «Мак і Матлі». Серыял.
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Весткі.
7.20 Ранішні экспрэс-2.
7.50 У свеце капіталу.
8.00 Рэтра-шлягер.
8.25 Дарагая рэдакцыя.
9.00 «Санта-Барбара».
9.50, 23.20 Тавары — поштай.
10.20 Гандлёвы дом. «Ле Монці».
10.35—11.40 «Чорны прынц Аджуба». 2-я серыя.
16.20 Блак-нот.
16.35 «Чэленджэрс». Серыял.
17.00 Імперыя гульняў. «Гладыятары».
17.50 Тэхнадром імя І. П. Кулібіна.
18.00 Вертыкаль.
18.25 Бясконцае падарожжа.
19.30 «Санта-Барбара».
20.30 Сам сабе рэжысёр.
21.05 Надвор'е.
21.10 «Прахіндыяда-II». Маст. фільм.
22.50 «Другое я». Мультфільм.
23.50 Музыка ўсіх пакаленняў.
23.45—0.30 Адамаў яблык.

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55, 23.45 Інфарм ТБ.
12.10 «Першае каханне». Серыял.
13.00 Тэрмін адказу — сёння.
13.30 Парады садаводам.
13.40, 20.40 Тэлеслужба бяспекі.
14.10 «Дэмпсі і Мейкпіс». Серыял. (ЗША).
14.55 Дом кіно. Вупі Голдберг, П'ер Рышар, Грэгоры Пек, Сяргей Бадроў і іншыя...
15.35 «Забытыя мясціны». Тэлефільм.
16.10 Ток-шоу. «Наўздагад». Алена Шаніна.
16.35 «Філасофія па Філу». Серыял для падлеткаў.
17.00 Мультфільм.
17.05 «Солцы». Серыял. 12-я серыя.
17.35 Паказвае Ленінградская АТК. Абласная тэлекампанія.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 «Першае каханне». Серыял.
20.10 Без назвы. Гумарыстычная праграма.
20.55 Спартыўны агляд.
21.05 «Дэмпсі і Мейкпіс». Серыял. (ЗША).
22.15 Я — геній.
22.40—23.43 «Дым». Маст. фільм. 3-я серыя.

НТБ

6.00, 9.00, 13.00 Сёння.
6.20 «Містэр Ніхто, або Небяспечныя гульні». Серыял (Германія—Вялікабрытанія). Заключная серыя.
7.05 Маст. фільм «Страх з'ядае душу» (Германія).
8.35 Рускі альбом. Група «Маральны кодэкс».
9.20 Маст. фільм «Цудоўныя гады» (ЗША).
10.05 Маст. фільм «Узяць жывым або мёртвым» (ЗША).
11.50 «Востраў Эліс: чысцілішча для эмігрантаў» (ЗША). Серыял. 2-я серыя.
12.40 «Доктар Угол».

Расійскія універсітэты

14.40 «Паэзія садоў». Дак. фільм.
15.10 Мінарэт.
15.40 Руская мова. Сінтаксіс і пунктуацыя. Урок 1-ы.
16.00 Музычныя навіны.
16.10 «Брадвей» нашага юнацтва». Дак. фільм А. Габрыловіча. Частка 10-я.
16.40 Навіны.

НТБ

17.00 Мультсерыял.
17.30 Футбольны клуб.
18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
18.35 Герой дня.
19.00 Маст. фільм «Сёння — новы атракцыён».
20.35 Рускі альбом.
21.35 «Востраў Эліс: чысцілішча для эмігрантаў» (ЗША).
22.30 Часінка.
23.20 Сусветная шахматная Алімпіяда.
23.20 Маст. фільм «Мужы і каханкі» (Італія).
0.55 Эратычнае шоу свету.

Субота, 28 верасня

Беларускае тэлебачанне

8.00 Навіны.
8.15 «Сугучнасць». Перадача з Гродна.
8.35 «Лёс мой і надзея». Сацыяльная рэабілітацыя інвалідаў.
9.05 Існасць. Духоўная праграма.
9.35 Здароўе. Прафілактыка астэахандрозу і радыкуліту.
10.10 Урокі Наталлі Наважылавай.
10.40 «Усё пра ўсё». Інфармацыйна-пазнавальная праграма.
11.05 «Ералаш».
11.25 Творцы. Кампазітар Дзмітрый Шастаковіч.
12.10 «Ліловы шар». Маст. фільм.
13.25 Шматгалоссе. Народы Беларусі: гісторыя, культура, быт.
13.55 Калаж. Праграма для дзелавых людзей.
14.30 Еўрапейская дваццатка. Музычная праграма MTV.
15.15 Свет прыроды і захапленняў.
15.55 Майстэрня. Пісьменнік Уладзімір Юрэвіч.
16.25 Прэм'ер-кіно.
17.15 Чацвёртае вымярэнне. Новыя распрацоўкі Інстытута фотабіялогіі Акадэміі навук Беларусі.
17.50 «Я люблю джаз». Канцэрт з удзелам піяніста Ігара Брыля (Масква).
18.30 Галерэя. Народны артыст СССР Расціслаў Янкоўскі. Аўтарская праграма Таццяны Ягоравай.
19.05 Рэтраспектыва фільмаў кінарэжысёра В. Турава. «Я родам з дзяцінства». Маст. фільм.
20.40 Калыханка.
21.00 Навіны.
21.45 Музычны антракт.
21.55 «Доўгага жыцця, сіньёры!» Маст. фільм (Італія).
23.45 Відзьма-нявідзьма.

ГРТ

6.50 Музычная камедыя «Страказа».
8.25 Слова пастыра. Мітрапаліт Кірыл.
8.40 Хатняя бібліятэка.
9.00 Навіны.
9.15 Не зявай!
9.45 Ранішняя пошта.
10.20 Смак.
10.45 Траццякоўка. Гісторыя аднаго шэдэўра.
11.10 Разумнікі і разумніцы.
11.55 Поры года. «Восень».
13.25 Відавочнае-неверагоднае.
14.00 Навіны.
14.20 Серыял «Вяртанне на востраў скарбаў». 4-я серыя.
15.15 Акно ў Еўропу.
15.40 У свеце жывёлы.
16.20 Леанід Якубовіч у тэлегульні «Кола гісторыі».
17.00 Навіны.
17.20 «Ералаш».
17.30 Поры года. «Асенні марафон». Фільм Георгія Данеліі.
19.15 «Дваццаць восем хвілін пра каханне». Неюбілейны Гердт.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.35 Праграма перадач.
20.40 Серыял «В'етнам. Да запатрабавання».
21.40 «Майстар—раллі-96». Парыж—Масква—Байканур—Улан-Батар.
21.55 Брэйн рынг.
22.45 Поры года. «Асенняя саната».

Расія

7.00 Лукамор'е. Праграма для дзяцей.
7.30 «Маўглі». Мультсерыял.
7.50 «Мак і Матлі». Серыял.
8.15 «Матч-рэванш». Мультфільм.
8.35 Па вашых пісьмах.
9.00 Тавары — поштай.
9.15 «Стары збан». Мультфільм.
9.30 Ваша права.
10.00 Весткі ў адзінаццаць.
10.15 Экспартлес.
10.30 Добрай раніцы.
10.55 21 кабінет.
11.25 Ананімныя субяседнікі.
11.50 «Як цудоўна свеціць сёння месяц». Мультфільм.
12.00 «Паэт у Расіі — больш, чым паэт».
12.25 Працей простага.
13.00, 19.00, 23.40 Весткі.
13.20 «Сафі». Маст. фільм (Данія). 1-я серыя.
14.15 Нічога, акрамя...
14.30 Дэ факта.
14.55 Спяваюць драматычныя артысты.
15.20 Свая гульня.
15.55 Футбол. ЦСКА — «Зеніт» (Санкт-Пецярбург). У перапынку — мультфільм.
18.00 «Каралева Марго». Маст. фільм. 7-я серыя.
19.35 Суботні вечар у стылі «джаз».
21.00 Надвор'е.
21.05 Двайны партрэт.
21.55 «Боб Робертс». Маст. фільм (ЗША).
23.55—0.45 Праграма «А».

Санкт-Пецярбург

9.25 Па рацэ плыве сякера.
9.55, 11.55, 13.55, 15.55, 18.55 Інфарм ТБ.
10.10 «Гонар маю». Ваенны агляд.
10.40 Непазнанае.
11.10 «Наўздагад». Ігар Карнялюк.
11.40 Страсці-мардасці.
12.10 «Вяселле ў Малінаўцы». Маст. фільм.
13.40 Мультфільм.
14.10 Па ўсёй Расіі.
14.25 «У. Высоцкі. Песніманалогі».
14.40 Сядзібы.
15.10 Спартыўны агляд.
15.25 Парадоксы гісторыі.
16.10 «Казкі народаў свету».
16.40 «Ад і да...» Футбол — гульня для мужчын.
17.05 Іржавыя правады.
17.35 Паказвае Ленінградская АТК. Тэлегульня «Латобінга».
18.40 Вялікі фестываль.
19.25 «Балзігар — сапраўдны ігрок». Маст. фільм. 1-я серыя (Індыя).
20.55 Свецкая хроніка.
21.10 Блеф-клуб.
21.45 Кругаварот.
22.05 Раман з героем.
22.30—0.05 «Місіс Айрыс едзе ў Парыж». Маст. фільм (Францыя).

НТБ

6.00 Сёння.
6.20 Маст. фільм «Цудоўныя гады».
6.45 «Круты Уокер: правасуддзе па-тэхаску» (ЗША). Серыял. 1-я серыя.
7.30 Маст. фільм «Кафэ «Багдад» (Германія).
9.00 Дак. фільм «Успомні тыя гады. 1981».
9.55 Наша старое кіно. «Сёння — новы атракцыён».
11.20 «Востраў Эліс: чысцілішча для эмігрантаў» (ЗША). Міні-серыял. 3-я серыя.
12.10 Лепшыя цыркі свету. «Арэна клоунаў» (Францыя).

Расійскія універсітэты

14.00 Шчыра ваш.
14.30 «Славянскі дэтэктыў». Дак. фільм.
15.35 Крок з кола.
16.05 Навіны кіно.
16.25 Ток-шоу «Кар'ера».

НТБ

17.00 «Горац». Мультсерыял (Францыя).
17.30 Рэн ТБ прадстаўляе Дог-шоу «Я і мая сабака».
18.00, 21.00 Сёння.
18.30 «Алег Пянькоўскі — двайны агент». Дак. фільм.
19.00 «Востраў Эліс: чысцілішча для эмігрантаў». Міні-серыял (ЗША). 4-я серыя.
20.00 Надоечы.
20.45 Лялькі.
21.35 Уікэнд з Арнольдам Шварцэнегерам. Брыджыт Нільсан у фільме «Рыжая Соня» (ЗША).
23.10 Трэцяе вока.
23.55 Сусветная шахматная Алімпіяда.
24.00 Начны канал. «Плэйбой».

Нядзеля, 29 верасня

Беларускае тэлебачанне

8.00 «Міжнародны кур'ер». Падзеі, факты, людзі.
8.30 «Каслінскі Гран-пры». Дак. фільм.
8.40 «Кола часу». Мемарыялу Брэсцкая крэпасць-герой — 25 гадоў.
9.10 «Конан». Мультсерыял (ЗША).
9.35 Тэлебом. Шоу-школа.
10.10 Лепшыя хіты MTV.
10.40 Вяршыня свету. Падвядзенне вынікаў гульняў верасня.
11.10 Усё нармальна, мама!
11.40 Тураб'ектыў. Падарожжы, сустрэчы, адпачынак.
12.00 «Цыркі свету». «Цырк Мунд'яль» (Іспанія).
13.15 Мост.
13.40 «Тэлек-шоу», «Наконадні будучыні».
14.30 Жывая гісторыя. «На тым беразе...» Тэлеэсэ.
14.45 «Вайна ў паветры». Дак. серыял (ЗША).
15.15 Музычны салон Элеаноры Язерскай. Госці праграмы — кампазітар Андрэй Пятроў, спявак і акцёр Вахтанг Кікабідзе.
15.55 Тэатр у фатэлі.
16.30 Абібок.
17.00 Футбол. «Дынама-93» (Мінск) — МВКЦ (Мазыр).
17.45 Камп'ютэрны палігон.
18.15 З. Вітарган і К. Лучко ў маст. фільме «Трывожная нядзеля».
19.40 Калыханка.
20.00 Рэзананс.
20.50 Спартыўны тэлекур'ер.
20.55 Навіны—ТБ.
21.10 Ток-шоу «Карамболь» з удзелам Алены Свірыдавай.
21.45 Сільвестр Сталоне ў маст. фільме «Скалалаз» (ЗША).
23.45 «Бархатны сезон». Музычна-забаўляльная праграма.

ГРТ

7.00 «Ералаш».
7.10 Паходжанні беспрызорнікаў у фільме «Залаты гадзіннік».
8.25 Мультфільмы нашага дзяцінства: «Казка пра рыбака і рыбку».
9.00 Навіны.
9.15 «Бесталковыя заметкі» Дзм. Крылова.
9.30 Пакуль усе дома.
10.10 Ранішняя зорка.
11.00 Служу Расіі! «Армейскі магазін».
11.30 Іграй, гармонік, любы!
12.00 Правінцыяльныя гісторыі.
12.30 «Падводная адысея каманды Кусто», «Веліканы глыбінь».
13.25 Смехапанарама. Вядучы — Я. Петрасян.
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.20 «Вялікі Шастаковіч». Музычны фільм.
15.10 Клуб падарожнікаў.
15.55 Неяк раз.
16.10 Мультфеерверк: «Камп'ютэрныя войны», «Прыгоды Вудзі і яго сяброў».
16.50 «Ералаш».
17.20 Шчаслівы выпадак.
18.05 Клуб «Белы папугай».
19.00 Час.
19.35 Праграма перадач.
19.40 Роберт Дэ Ніра ў прыгодніцкім фільме «Місія».
22.05 Футбольны агляд.
22.35 Навіны.
22.45 «Трыумф» у Парыжы.

Расія

7.00 Лукамор'е. Праграма для дзяцей.
7.30 «Маўглі». Мультсерыял.
7.50 «Ішоў трамвай па горадзе...» Дак. фільм.
8.00 Спортлато.
8.10 «Мак і Матлі». Серыял.
8.35 Пілігрым.
9.05 Вуснамі дзіцяці.
9.30 Прысяга.
10.00 Весткі ў адзінаццаць.
10.15 Рускае лата.
10.55 Прыз групы «Сава».
11.00 Чалавек на Зямлі.
11.25 Кніжная лаўка.
11.50 «Я была шчаслівай...» Вольга Лепяшынская.
12.00 Працей простага.
13.00, 23.05 Весткі.
13.20 «Сафі». Маст. фільм (Данія). 2-я серыя.
14.15 Нічога, акрамя...
14.30 Дыялогі пра жывёл.
15.00 Караоке па-руску.
15.25 Песня Расіі.
16.10 Футбол без граніц.
16.40 «Ва ўсіх на вуснах» з Наталляй Дар'ялавай.
17.00 «Кранўты», «Аладзін».
18.00 «Каралева Марго». Маст. фільм. 8-я серыя.
19.00 Люстэрка.
19.55 Надвор'е.
20.00 «Дзяўчаты». Маст. фільм.
21.40 «К-2» прадстаўляе: «Ню».
22.35 У Ксюшы.
23.20 «Нататкі пра тэатр». 2-гі Міжнародны тэатральны фестываль імя А. П. Чэхава.
24.00 Рэпарцёр.
0.15--0.41 Вінілавыя джунглі.

Санкт-Пецярбург

9.25 Тата, мама і я — спартыўная сям'я.
9.55, 11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 20.55 Інфарм ТБ.
10.10 Авертайм.
10.40 «Запісана залатымі літарамі». Дак. фільм (Чэхія).
11.10 Храм.
11.40 Увесь гэты цырк.
12.10 «Авадзень». Маст. фільм.
13.45 Мультфільм.
14.10 Яшчэ адна Расія.
15.10 І. Багачова ў цыкле Р. Шумана «Каханне і жыццё жанчыны».
16.10 Спартыўная праграма.
16.35 «Паласатая музыка», «Казка за казкай».
17.35 Паказвае Ленінградская АТК.
18.40 Скарбы Пецярбурга. Выстаўка сучаснага заходнееўрапейскага мастацтва.
19.25 «Балзігар — сапраўдны ігрок». 2-я серыя (Індыя).
20.45 Мультфільм для дарослых.
21.10 Ноу смокінг.
21.55 Міжнародны агляд.
22.25 «Паглядзім». Анонс праграм.
22.40—23.15 Баскетбол. «Спартак»—«Дынама» (Масква).

НТБ

6.00 «Цудоўныя гады».
6.25 «Круты Уокер: правасуддзе па-тэхаску». Серыял.
7.10 Маст. фільм «Стэла».
8.55 Дак. фільм «Успомнім тыя гады. 1982».
9.50 «Востраў Эліс: чысцілішча для эмігрантаў». Міні-серыял (ЗША). 4-я серыя.
10.30 Дак. фільм «Алег Пянькоўскі — двайны агент».
10.55 Маст. фільм «Рыжая Соня» (ЗША).
12.20 Надоечы.
13.00 Лялькі.

Расійскія універсітэты

14.05 Хатнія гадаванцы.
14.25 Пад'ём пераваротам.
14.55 Мультфільм.
16.25 Дывертысмент.

НТБ

17.00 Мультсерыял «Горац».
17.30 Тэлегульня «Сто да аднаго».
18.00 Сёння.
18.30 Праграма У. Познера «Чалавек у масцы».
19.10 «Знікшыя цывілізацыі». Фільм 4-ы. «Тыбет».
20.00 Вынікі.
21.10 Маст. фільм «Дзетсадаўскі паліцэйскі» (ЗША).
23.10 Сусветная шахматная Алімпіяда.
23.15 Лепшыя шоу і вар'етэ свету. «Бесклапотны Парыж» (Францыя).

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».
Рэгістрацыйны нумар 1.

Першы намеснік галоўнага рэдактара М. МІХАЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Паставах — 22-400; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-31-98. ФАКС: 32-04-52, 68-28-77.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 91.852. Індэкс 63850.
Зак. № 6211.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12